

Sintagme literare

Finanțată de Consiliul local al comunei Dudeștii Noi

3

Revistă a Asociației Culturale „Vatra Dudeșteană”

Nr.3 (8), Mai, 2014

REZULTATELE CONCURSULUI „UȘOR NU E NICI CÂNTECUL”

Juriul Concursului național de poezie „UȘOR NU
E NICI CÂNTECUL”, format din scriitorii
Geo Galetaru (președinte), Ion Căliman și
Alexandru Moraru (membri), a acordat
următoarele premii și mențiuni:

Premiul I (800 de lei) - SILVIA BITERE

Premiul al II-lea (600 de lei) - MIOARA BĂLUȚĂ

Premiul al III-lea (400 de lei) - MARICICA FRUMOSU

Mențiuni (fiecare în valoare de 200 de lei):

ADRIAN A. AGHEORGHESEI

MIHAELA AIONESEI

ANA MARIA GÎBU

MARIUS LĂZĂRESCU

IRINA LUCIA MIHALCA

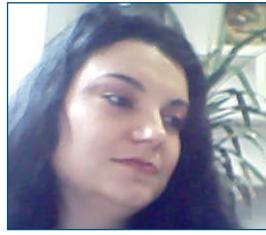
LUMINIȚA ZAHARIA

Concursul a fost organizat de Asociația Culturală
„Vatra Dudeșteană” și revista „Sintagme literare”,
sub patronajul Consiliului local al comunei
Dudeștii Noi, care va finanța premiile, prin
Programul Procultura Dudeștii Noi - 2014.

SUMAR

Poesis: Silvia Bitere, Mioara Băluță,
Maricica Frumosu,
Adrian A. Agheorghesei, Mihaela
Aionesei, Ana Maria Gîbu, Marius
Lăzărescu, Irina Lucia Mihalca,
Luminița Zaharia, Magda Mirea, Dan
Herciu,
Anni-Lorei Mainka
Proză: Renato Alfonso Gudiño, Elena
Hanganu, Ștefan Doru Dăncuș
Atelier critic: Adrian Dinu
Rachieru, Ionel Bota, Daniel Marian,
Geo Galetaru
Universală: Rainer Maria Rilke
(Traducere de Dan Dănilă)
La curțile dorului: Ion Căliman

SILVIA BITERE

dacă ai să ajungi, vreodată, să vezi
pe corpul ei din lemn, nu a crescut iarbă,
ci au crescut degete subțiri
din vârful cărora au înflorit merii

poetul umblă gol pușcă prin el

evadarea deținutului reprezintă partea
în care părăsesc romanul

o femeie își ia rămas bun de la un prieten
(batistă din borangic)
apare moartea
și după moarte apar flori pe morminte
(batiste din borangic)
păsări de unică folosință
cântă apoi zboară
vin alte păsări altele și altele și zboară
cerul prinde culoare
pe pământ departe pe o câmpie deținutul e liber
iar poetul crapă pe foaie
crapă într-o călimară cu cerneală
bea din cerneală din venele lui
un pahar, două, trei
durează
în timpul acesta mai scrie despre: fluturi, mirese,
Alina, Denisa, miresme.

e fericit e gol pușcă în el
capul capătă forma unui tobogan prin care
toate gândurile lui alunecă
în piscina cu cadavre e rece se doarme

să nu deranjați poetul
are nevoie de somn

eu nu sunt om

în jurul meu cum stau răsfoind un timp pervers
oamenii sunt decupați din ziare se amestecă
dadaist lunatic absent pe o bancă
îmi număr gloanțele rămase
suspendat în aer un ultim plumb își găsește polisemia
în stomac
e greu de ceva timp zac străpunsă de un flint rece
în schimb în vene e cald și nu doare
vena nu doare e doar un pansament subtil
al mișcării noastre raționale
cândva m-ai întreat de unde vin toate insectele ucigașe
pe sufletul nostru
și cum de mai pot respira ele de atâta gros
din atâta sânge supt de ce nu mor
eu nu sunt om ca și tine – i-am răspuns
prin mine curge smoala peste care cei ca tine trec zi de zi
spre serviciu

(Premiul I la Concursul național de poezie
„Ușor nu e nici cântecul”)

dreptul meu la visare

prietenii mei imaginari sunt oamenii
adesea trecători
pestriți ori plecați de acasă din cine știe ce motiv
se poate demonstra existența unora prin decupaj artistic
de exemplu ieri am decupat un păun și el așa îngâmfat
mi-a spulberat încrederea că mai pot fi și altfel
am zis bun trebuie să dau drumul unei ape să curgă
și vedeai da vedeai pești cum înoată doi câte doi
în pereche cum se hrăneau creșteau

și nimeni din lumea asta
nu se întreba măcar de ce oare doar vai și vai
era o vreme ca astăzi neștiută
când un pește tăcea pentru că așa face el de obicei
sau cum ai spune tu despre lună că are două fețe
ori balerine cu picioare diforme nu există nu-i așa

tristețea ca și bucuria treceau cum ai trece o trecătoare
adesea trecători adesea trecătoare
poți tu să-mi alegi un munte și să scrii pe el
nu te uit nu mă uita

singura casă cu meri

nu știu ce fac, de ce îmi pierd vremea cu tine prin abatoare
când desculță îmi las umbra la fiecare colț de stradă
pe caldarâm urmele de buze înghețate –

un minunat covor roșu
peste care au trecut marlon brando, de niro, edward
norton, sinceritatea celor înalți, poate tu!
toate acestea ar trebui să te fleteze, din când în când cifrele,
din când în când orele,
apoi îți mai povesteam – cam demult, e drept;
despre zăpezile auguste, despre cercuri, mai târziu aripi,
despre cum se fac copiii
îți mai amintești de lacătele carnivore

la care țineam foarte mult?
le păstrez și acum, deși nu mai există
nicio cheie la streșina casei

casa aceea veche, cum nu știi, de lângă leagăn
acum, are grijă de ea o moașă
se zice că și-a pierdut vederea din cauza unui pui de arici
își făcuse cuib în suflet la ea
personal nu cred, este un scenariu, îți dai seama
aricii nu-și fac niciodată casa în om, doar iepurii
și ai să râzi, dar îmi vei da dreptate

MIOARA BĂLUȚĂ

Cu fața la tine

și eu știu cum e să fii o poezie
să ai apa ta și niciun rost
singurul solz de pe trup să-ți fie ochiul
care niciodată nu vede înflorind tot
firul trestiei

știu cum e să fii cutia neagră
a unui cântec nescris
pe hârtie
întâmplarea fericită din viața cuiva
când uitându-te în urmă
nimeni dintre ai tăi nu te mai
recunoaște
și nici tu pe nimeni

și eu știu cum e
să-ți lingă lupii spatele rănit
când zilele singure se numără
în capătul pânzei soarele
asfințind cu teamă

dar voi
copiilor
de vraja asta nu
nu

Sonet delicat

aici sunt respirările mele
aer înmulțit spre veșnica pomenire
dragostea mea
ca o splendidă blană de urs întinsă
la picioare Dumnezeu știe de ce sufle-
tul
numai lătratul câinilor îl aude

lui îi spun totul
dacă m-ar întreba mi-ar lua tot
fără să mai fac nimic
zi de zi orice aș face
nerăbdătoare
o biserică îmi așteaptă mărturisirea

până în ceasul în care unul
va fi mai puțin cu una prin asta

înțelegând probabil
că cei mai iertați suntem și așa
vom rămâne...

Apa absenței mele

cineva
deschide ușa de parcă n-ar simți
cineva mă împinge să plec
iată
pragul acesta
urmele de așchii
ochii reci mănușile

cineva îmi vorbește despre apă
și eu mă adun într-o lacrimă
merg pe fire subțiri
îmi calculez echilibrul
deșertăciunea aceasta este firul

între uși
absența mea nedefinibilă
absența mea care măsoară
amplifică și golește surprinzător
cel mai bine mă pricep la liniște
acolo sunt
ca un pește înghițind într-un țipăt
lumea

nimeni să nu mai intre
nimeni să nu mai iasă

Urma caldă a zăpezii

m-am învățat să trăiesc în liniște
viața până la capăt ca o țigară
fumul ei îmi bate cu pumnii în inimă
într-un ritm tribal cu toate unghiile încă
mai pot să cânt

timpul nu rezolvă tot pocnind din
degete
mai avem războaie de câștigat de
pierdut
pași într-un anumit ritm de urmat
fiecare an stă ca un orb
la colțul străzii

într-o tăcere lungă și își așteaptă
profețiile

timpul e cântecul
care nu rezolvă nimic deși
prin ochii lui văd totul

Spre mila trecătorilor

va trebui să-mi spui
unde să caut poeziei loc
cum să-mi reconstruiesc orașul
dintr-un fir de praf religia
să greșesc și eu cum greșesc toți
poetii spintecând nori
inversând cu o atingere polii
și te mai întrebi de ce
au ars din temelii bibliotecile
de ce intru și ies din mulțime singură
și lumea tot singură rămâne

ce știe ea despre cum iubesc
ochiul ei orb simte moartea în culise
trupul meu ca umbra unei piramide
peste sfinxul tău s-a suprapus

lumină în coasta morții
pune tu un nume
acestei fericii

Anatomia clipei

și toate îmi par
amintirea unui râu cândva involburat
din care a rămas o curgere lină
a fost cald în anii aceia
mă recunosc
în femeia care a strigat
pietrele până a găsit
întinsă o mână două trei și

un arc slăbit din strânsoarea
rădăcinilor
cu săgeți de culoarea uleiului pe
umerii lui de bărbat peste care
s-a rostogolit din nou soarele
iarba e timpul
mi-a spus îți voi scrie
în fiecare zi cuvinte să lauzi
iubirea de acum
e singura dovadă a unor zile
care nu s-au mai povestit niciodată

(Premiul al II-lea la Concursul național
de poezie „Ușor nu e nici cântecul”)

MARICICA FRUMOSU

nu sunt Hilbert

închid ochii și număr cine a început
cu o filă albă a terminat tot
în alb

ce iese din clopot nu mai are
niciun cuvânt
lumea a uitat să se adune și eu
am numărat un zero întreg
nu sunt Hilbert
acolo sunt mulți care seamănă cu el

pe cineva aș împușca
dar Dumnezeu m-a făcut și eu nu sunt
războinic
mă îndrept pentru o liniște
cineva să-mi facă ceai și loc

acum număr lumânarea
până mai bate
până se vor deschide
acele minți în coji de ou

iubesc lumea pentru că nu în lume
se descoperă
ce se întâmplă

pe acei doi nu i-am găsit încă
deși am numărat destul
până la o sută
prin tranșee prin baruri și prin pungii
eu nu-mi cos aripi
plec în rochie largă dacă nu am găsit
nu scriu pe foi și nu ating viața

tot ce nu se vede înăuntru
în cuvinte nu se spune
jocul din joc nu iese

am ochii frumoși
și asta e de ajuns să fie închiși

ne trezim într-un pat

vine des
fără s-o cheme cineva
și fumează dezbrăcată înaintea mea

tace nu pentru că stă lângă mine
bem ceai fără zahăr și jucăm șah
ardem fotografii: ea, eu, pe alocuri noi
la un moment nici nu mai vreau
să merg
„așa îmi ești frumoaso, trișez!”

uneori plecăm sus
pe acoperișuri ascultăm visuri străine
le prindem în borcan ca pe fluturi
și le privim pe rând până
se termină țigările

când vine dimineața
naiba să o ia - infinitul
ne trezim într-un pat și așa zi cu zi

iar pe afară
azi am văzut doar urme, pantofi
câțiva copii, picioare lungi
și mâini grăbite
copaci, pereți și scările

noi nu privim fețele oamenilor
să nu obosim

la rădăcina unei cruci

învârtesc destinul pe deget
ca un blestem
închid ochii și-mi pregătesc răstignirea

trag linie dreaptă sub toate durerile
frica morții nu-mi tremură-n genunchi
și nu mă strigă

uneori dorința de a trăi pulsează
sălbatic prin vene
mii de prizonieri

zgomotul coboară într-o liniște
prind rădăcini în plicul gol fără adresat
și nu încap
prea mult aer și suflet:
„Dumnezeule, dă-mi puteri sau moarte
alege singur”

diminețile vin des la mine după sfaturi
cu ceai

vă cer un sens orecare
desenați-l
nu sunt sfântă împărășanie
nu veșnică fericire

am obosit și stric farfuri

victima își alege killerul

hoinăresc pe acoperiș
norii au întins capcane peste tot
alunec
dar se prinde numai vântul

pământul ascunde urme
și doi ochi în drum
pe marginea oglinzilor după ploaie

uneori mi-e teamă de poemele mele
aud pași
sau căderi de pene

cred că iar a uitat să-și lase aripile

ești cea mai aproape depărtare

dacă te-aș întâlni nu știu ce ți-aș spune
cerul e încă ocupat pentru mine
și păsările se înmulțesc la doi

pe ecran am mai mult negru decât alb
alte culori le tai de prin reviste
și le înclei
într-un singur om sărac

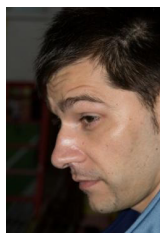
eu nu cânt și nu prea știu să dansez
uneori desenez capete străine
scriu rar și numai atunci
când ziua cade
sub roțile trenului

dacă te-aș întâlni nu știu
ce ți-aș povesti
ești cea mai aproape depărtare
rătăcit în stații unde pot să te descarc
de pe linkuri
nu am unde să mă grăbesc
printre dinți îmi rămâne curentul
electric și oase

(Premiul al III-lea la Concursul național
de poezie „Ușor nu e nici cântecul”)

ADRIAN A. AGHEORGHESEI

Mai vin!
Dacă te mai găsec,
am să-ți mai spun de mine, de altele,
aduc și cărțile de-un tabinet,
și poate că
am să mănânc și eu o nucă
din nukul tău.

De vorbă cu tata

De fiecare dată,
drumul până la tine e mai lung
cu un mormânt.
Nu știu cine te-a băgat aici,
dar să știi că te-a pus cu fața la vânt
și cu lumea la spate.
Pe-acasă, totul e ok –
soarele încă joacă somata cu cornete
prin geamul chituit de tine,
pereții-s mai groși cu cinci milimetri,
mamei i-au crescut struguri albi pe lângă urechi
și duminici galbene în palme,
(spune că te mai așteaptă doar 30 de ani
și-o ia de la capăt),

televizorul diamant a suferit 3 aneurisme
(i-au pocnit lămpile,
și nu se mai găsec în comerț),
pământul tău,
plin cu riduri de var și aproape chel,
începe etajera,
dar te plictisesc, nu?
În rest,
toate-s la fel de altfel,
numai 14 octombrie același vameș ursuz,
cu o mână-n buzunar,
cu cealaltă, până la cot, în sufletele oamenilor.
Iar eu
m-am tăiat numai de 14 ori la primul bărbierit,
mi-am rupt așa c-o Ană plină cu melci verzi în ochi,
m-am apucat de fumat tutun, apoi basme, apoi beznă,
am învățat că, dacă e să pleci, s-o faci devreme,
n-am reușit să mă fac inginer, am făcut filosofia
și m-am apucat să scriu prost.
Tu ce mai faci?
văd că ți s-a maturizat crucea,
nukul care-ți crește din piept
zgârie burțile ciorilor,
gardul ce te măsoară a năpârlit ruginiu,
placa cu numele tău abia te mai ține minte...
Taci?
Ai devenit greu abordabil, tată!
Acum plec.
Aaa: vezi că nenorociiții ăștia vii
vor să te-adune într-un sac de pânză,
clae peste grămadă –
cică ar mai încăpea câțiva peste tine...

Umbră în carne de sărbătoare

Până și lumina are călăuză: bezna,
îți spuneam cu buzele făcute semn de carte,
urmând impalele grase
din ochii tăi am-uitat-cum colorați;
îți strângeam botul - rățușcă
de parcă strângeam zburătoarele unui planor uleios,
ca și cum strângeam cârlionții unei roze puturoase te
strângeam,
râdeai amestecat cu argint pe sticlă,
râdeai picurat și cu răs japonez,
ca furculițele în cristal râdeai.
Povestea cu doctorul de-a curățat peritonita din tine
mi-o spuneai cu dialog și gesturi,
cu inflexiuni sugrumate mi-o spuneai,
până te puneai pe plâns varul voronețului,
plângeai mic, licurici stinși,
ca ace de castan peste orfelinate plângeai;
*n-a murit doctorul, s-a-mbolnăvit doamne-doamne
de apendicită -*

te împăcam,
și gădilându-te în tălpi te-mpăcam.
Venea noaptea de-a dura,
călare pe ditamai veioza aia verde,
venea fără margini și fără ceas venea;
fumam amândoi dintr-o țigară două țigări,
fugăream armăsarii vișinii din pahar,
amețitoare incendii după ceafă ni se încolăceau,
ni se încolăceau ca limbă de cobră aprinsă;
intram în tine lavă cilindrică,
precum urletul de gheață intram ca mov simplu de vioară,
ca umbră în carne de sărbătoare intram,
ieșind cu două globuri de ceață
în ochi.

Ne promiteam **să nu și să**,
ca doi prunci cu palmele unite în nisip ne promiteam,
ca prima lapoviță peste un câmp cu miei,
sobri, pedanți ne promiteam sacadat și ud;
ne promiteam **să nu și să**
ca două cruci îmbrățișate
între coastele unui sicriu.
Și n-am,
și am.

(Mențiune la Concursul național de poezie
„Ușor nu e nici cântecul”)

MIHAELA AIONESEI

În sânul satului

săteni cu diminețile pe frunte
și sudoarea în sân mășăluiesc
țarina sfântă-i cheamă în fiecare zi
ca un clopot la liturghie
în care își împărtășesc mâinile cu trudă
fiecare durere-
așchie înfiptă temeinic în suflet
lasă uitarea să treacă
urme de șine rămân
și un oftat prelung le stă pe umăr
ca o bufniță rătăcită pe stâlp
noaptea treieră măracini
pentru macii câmpului
dau drumul la răni
cum ar da drumul la câini

a doua zi fac retur din poartă
până-n câmpiile descărnate de umbrel
zbaterea lor-
rodie necoaptă încă
timpul-
tăietor mult prea grăbit
și roadele se lasă așteptate

zădărnicia nu mai roade
supurează din toți ulucii
se rostogolește înapoi pe prispa casei

bucata de lut osândit
oftează cu piatra toxică în dinți
se frânge tainic precum
spicul de grâu pentru pâine
prin lumina ghimpată
umbra vineție sărută crucifixul
ca ultimă rugă

și Dumnezeu iartă...

...și umbrele stau ascunse

prin lagăre de dor amuțit
aerul trece prin sârmă ghimpată,
păpuși de ceară cu chip de om
umblă în haine vârgate,
hămesite de libertate tac și îndură.

presimțiri ca niște ulii flămânzi
ciugulesc puținul rămas,
trasă la sorți viața miroase a puroi.

frica nu mai are nume
stă cu ochii bulbucați în patru
gata să numere morțile
una două nouăzeci și nouă...

de câte ori o fi murit sufletul
simțind pe buze spaima prafului de
pușcă?

jefuită de soare ziua sângerează
din talpa pământului
neputincios și el de-atâta carne arsă
s-ar închide într-un ou de prepeliță
albastră.

tihna de-ar avea sensul nimicului
s-ar scurge ca nisipul în clepsidra

Dumnezeu îngenuncheat în umbra
cerului
se împarte într-o cană cu apă

la Auschwitz...

dincolo de ape

atunci când cineva te hrănește
viața devine un hambar plin de provizii
tu o santinelă
în trupul lipsit de sânge
vor curge stârvuri hulpave
îndestulând marele deșert

fără să-ți înalți spiritul
rămâi cărașul colonizat de meduze
dispuse să ia forma oricui

mergi de-a lungul zidului
fără să te recunoști
făcându-ți liniștea dușmană
strângi cu sudoare bolovanii la piept
și dintr-odată înțelegi
în tine trebuie să locuiești
ca în adăpostul unui liman neștiut

perpetuum mobile

mă regăsesc zilnic în straiile morții
mai aprigă viața răcnește
cu gura plină de iertări
vrăbiile serii aleargă speriate
norii se scutură ușor
și nu am timp Doamne
nu am timp să mă plâng
nici să-mi plâng morțile
ori zbciumul crud

miroase a rodii carnea mea răscoaptă
și lăstăresc deasupra
zorii mei pierduți de atâtea ori
în neguri fără suflet
unde și-au făcut cuib cucii

fără pic de frunză de trifoi
mi-s dealurile unde am copilărit
și munții aceștia de strigoii
mă năruiesc mereu într-un iepure
din pieptul lui văd zborul
în voie prin păsări

Între timp am devenit veninoasă

decojită din placenta de lut
eram doar o gelatină frumoasă
luam forma oricui
îmi strecuram puțin curcubeu între
gene
fără a simți mă transformam pe rând
când reptilă când hienă
plescăiam sângele rămas pe buze
după fiecare luptă
adunam resturi inutile
erau ale mele
îmbrățișarea plânsul
zâmbetul strivit
sărutul rătăcit ca un ludă

pe toate le-am primit le-am privit
ochii de melc derulau îngenuncherea
fără să facă nimic

câte lepădări ar trebui să înfrunt
să pot răsfăța sufletul cărunț dimineața
fără să-mi frâng inima de coasă

n-am avut răbdare să aflu

(Mențiune la Concursul național de
poezie „Ușor nu e nici cântecul”)

ANA MARIA GÎBU

de ger
într-o poezie
fac leagăn din ramuri de mătîşori
și culc în el
iubirea

iubirea ta
mamă

fără domiciliu stabil

singurătatea dezbrăcată
aleargă
mă strigă
îmi poruncește să stau
apoi se ascunde
tulburând visele
când obosește numără
tei
stele
plopi
îi găsește mereu fără soț...
mai nou spune că iubește
iubește poeții

nici cuvintele nu-mi ascultă penița
se-alinie odată cu luna
în golul iernii deghizate
zâmbind
spre amurg iau formă de pași
merg
nu vor să mai zidească nicio iubire

mă iau cu mine
unde pot dezlega anotimpuri
tresară ape
plângă doine
tremure frunze
alb de poezie

jonglerii pe final de poveste

în povestea ta
răul a ieșit învingător
(așa crezi tu!)

mă obligă
să car cu mâinile
înțepenite în strigătul tăcerii
vieți uitate
cu destine-n pierzanie...
când amurgul ațipește
le dau la schimb
pe bucăți de nori
și-o mână de pământ
de sub talpa casei
unui cimpanzeu însingurat

cobor păpădia ucigașă
cățărata pe singurul măr vărteț
înflorit a doua oară
unde-am ascuns visele

din galbenul găsit liber și acetona
prepar crema pentru
galele toamnei

în zorii treziți prea devreme
schimbi finalul
când așa
când altfel

februarie încărcat de iubiri

găsesc loc
în privirile lui februarie
mai blând ca altădată

prin răcoarea ultimelor clipiri
caut liniștea
inimii tale
i-am pregătit povești
din lumea împletită
cu alb și roșu

aștept în genunchi
la margine de răsărit
cu gândul legat de ieri
te iau de mână

hoinărim prin amintiri
numărând pașii fiecare
la al 24-lea
mi-ai mângâiat obrazii
lăsându-mă liberă la primul plâns
la al 28-lea
am zâmbit ascultând iar primul plâns
la al patruzecilea
te-am oprit...
știu
încotro voi porni mâine

cuibărită într-un vis
cochetez cu luna
până recompun
drumul spre acasă
mut tăcerile rănite

dar de decembrie

m-ai găsit unde-am rămas
cu o iarnă în urmă
inventând jocuri
din culorile lui noiembrie
rătăcite sub alb
cel mai bine îmi ieșeau
combinațiile de roșu
chiar dacă pentru puțin timp

privirea am lipit-o de albastrul
care cobora din când în când
să fie mângâiere
cât treceai însingurat
pe sub plopii încărunțiți
acolo unde dansam amândoi valsul
uitării

am complotat cu norii
cu luna
cu umbra
să te-nsoțească în ceasuri mohorâte
până și timpul și-a reprogramat zborul
în ritmul tău

am revenit ascunsă într-un vis
dincolo de fereastra
care luminează noaptea
pregătită să împart necuvintele

rog gândurile mele să adune din
strălucirea fulgilor
liniște
frumusețe
iubire
le pun centura de siguranță
și le dau drumul...

acum știu ce sunt
ce ești
unde suntem
când scriu
pentru cine...

(Mențiune la Concursul național de
poezie „Ușor nu e nici cântecul”)

MARIUS LĂZĂRESCU

destul întuneric până adoarme corpul sau
pot să aprind lumânări în ochiul ciclonului lent
pentru pentru pentru
și pentru edgar allan poe

teatrul umbrelor de femeie iese din fabrici
blindatul verde al salubrității încarcă muniție
câinele satanist trece cu altă pisică în dinți

niște plopi înghit negură și eliberează jazz
în scopuri care scapă înțelegerii celor vii

să nu uit să visez că suntem
noaptea în mare sub ceață
îmbrăcați să ne putem recunoaște
tu tot brunetă frumoasă ca vinul eu tot așa
cum mă știi doar mai departe de far să nu uit
să te-ntreb ce poți face într-un sac plin cu praf

jazz în sibiu

deznebunism de tot în parcul gării când
sorbeam amândoi vin curat din același bidon
timpul se lipise la loc pe tăietură ca și cum
ar fi fost mereu al nostru întreg roșu aprins
scânceam și te beam supuram de iubire
timpul dracului
venisem din sud te așteptasem din nord
să ne ciocnim la jumătate să nu scape niciunul
două trenuri deturnate cu mecanici orbi defecte
de atâta normalitate apoasă bea și tu greta
îți șopteam ia-mă din mine crede-mă bea-mă

nu mai știu ce artiști au cântat a fost bine
îmi amintesc doar tichia și sarafanul africanului
îmi făcea cu ochiul când îți mângâiam coapsa
împingea încet pianul din hardbop în cool până
mă trezeam și lăsam puținul aer dintre noi să respire
atunci mă priveai frumoasă de dragoste
fredonai *haibeamăhainustahaișiiamă*
da
apoi în noaptea fânului viu al dumbrăvii
goange foșneau spre magnetul cârnii ce sfârâie
victime colaterale ale amorului în natură și
dimineața aromei părului din părul meu
ultimele guri de tămâioasă ultima asmuțire
să ne țină de sete și miracol până totdeauna

când trenurile noastre au pornit înapoi scârțâiau
trase fiecare de câte o jumătate de pianist negru
se împleticeau spre nord și sud să mimeze
o seamă de mici ciocniri locale de rutină
timpul dracului

ador femeile cu zâmbet căzut

în coasta dealului
case plecate adăpostesc oameni cu înclinații
câinii răi de pe strada asta latră în pantă
vrăbiile străine de aerul locului
pierd înălțime cad pe pisici
parabolicele privesc doar în jos
aici toate au ceva pe suflet

cred că îți șterg poza de optișpe mega
a început să se deschidă într-o parte
sunt nebun după tipele cu colțurile gurii lăsate dar
procesorul fierbe nici nu am apucat să-ți spun
la început mi-a plăcut piersicul tău rezemat de gard
abia apoi ai fost tu

pe strada ta
iubi numai bârfele plutelor sunt verticale
încă mă mai rostogolesc pe aici
spre malul neumblat al râului
să destram ațe de pătlagină în luminiș
uneori frânez cu greu în mesteceni
odată și odată nu mă voi opri

până la prăvălia cu *vino e pasta merg*
de parcă nu ai fi plecat pe mutește în italia
vânzătoarea rânjea
chiar acolo îmi amintesc mereu și
mă las dus de gravitație
să trec mai iute de poarta cu felinar îndoit
pe care un contemporan a scris cu permanent

atârnă-te aici ps doar știi
cât de mult îi plăceau macaroanele cu nucă

eu tu praful

iar noaptea norii chimici urbani saltă
și flutură ca rochia ta pe vânt cald
se dezgolesc pulpele coapsele plopilor
pâcla sufletelor intoxicate e muselină uzată
acoperă delicatele rezervate cunoscătorilor
de lună plină

pot să beau profilactic la fereastră
să mă tocnesc mut cu mine până am

(Mențiune la Concursul național de poezie
„Ușor nu e nici cântecul”)

IRINA LUCIA MIHALCA

Un cântec a trecut prin zidul de piatră

Singur, așteptând toamna,
Ca și cum ar aștepta un vis de ceață,
O altă viață sau ce-și dorea.
Să nu întârzie! - îți spune.

Printre potecile luminate de lună,
Neîntrupându-se frunzele zboară
spre alte gări,
Ca un tren fumuriu în care urci fără să știi.
Spune-mi e mult prea târziu în timpul nostru?

Mereu lumină și umbră, mereu noi
plutind de dincolo de timp,
Mereu el e steaua și ea barca
ce-și caută țărnelul.

Iată vezi copacii ce te-au îmbrățișat
odată cu el,
singuri și galbeni, nocturni și sfioși
cum ți-era zâmbetul?
Vei înțelege mai târziu,
poate mult mai târziu...

Închide ochii, deschide palma
să-ți înflorească nuferii,
La poale-ți sunt și vântul, și izvoarele!
Un nor cu petale plouă peste ei cu flori,
Purtate de vânt, un curcubeu,
arc peste timp și loc.

Luminezi acolo unde nu-i lumină,
Un cântec a trecut prin zidul de piatră,
baladă-ntr-un gând!
Scăldat în lumina blândă a soarelui
de toamnă,
Mergi pe cursul râului. Apa se întoarce
la vasul ei.

Sortit sunt să am la tâmplă o stea și
Să plutesc pe cele patru vânturi.
Spune-mi, e mult prea târziu
în timpul nostru?

Ca să te doară trebuie
Să te întâlnești cu flacăra și taina ei!

Privește în liniile din palma ta,
în liniile destinului,
Din așteptarea nopții sunt multe capcane,
iluzii, rătăcirii.

Apele spală cuvintele,
râul îmi șoptește cântecul,
Râul de sânge din inima ta. Se tulbură
timpul, adânc îi răsună pașii,
Un cântec prelung cheamă soarele
la-ntâlnirea cu luna.

Ascultă, ascultă ecoul din templul
necuprinsului timp,
Râule, cine plânge și cine vorbește
- spune-mi?
Cine pe cine cheamă și cine pe cine caută
- spune-mi?

Ascultă, ascultă și vino la marginea
apelor timpului,
El este cel care cheamă, el este
cel care plânge - ascultă!
Te iubesc, te iubesc! - îți spune.
Să nu întârzie! - doar atât îți mai spune.

Simfonia picăturilor noastre

Ai intrat abrupt în poveste, simți taina
și pulsul ei care te dezarmează,
legi visele tale la inima mea,
le țeși prin ea și-i binecuvântezi pacea.

O piatră arunci în liniștea apei, sunetul ei
te poate conduce undeva sau altundeva,
departe și prea aproape, niciodată aici
sau acolo,
pretutindeni și nicăieri. Un ambitus
de nepătruns!

Fugi și rămâi, un cerc tonic al cuvintelor,
mergi și străbați amplitudinile lumilor,
mereu așezat între ele,
în permanentă mișcare,
te-arunci printre astre,
- o fugă cu totul tulburătoare -

aderile cerului plutesc între noi, pierduți în
dezmișdări de cuvinte,
pășim amețiți de furtuna dorințelor.

Secera lui Ceres ți-a tăiat
întreg câmpul de spice ale temerilor.
Nu aveai unde, nu aveai cum să te-ascunzi,
de tine nu te poți ascunde!

Te fascinează libertatea pătrunderii,
convenția noastră ar fi una improbabilă,
parcă una și-aceeași, chiar dacă
se schimbă la fiecare clipă,
- lumea din noi și lumea din vis -
știi doar că de undeva am plecat,
însă dacă ajungem, cum și pe unde, te-ntrebi.

Surprinzi stări neașteptate, noi forme,
nefiltrate încă, octave intime în claviatură.
Nu crezi că mai ești sau dacă ești,
și-atunci nu mai știi cine ești,
ai rămas în cântecul meu, identifici ritmul,
mă privești și mori, în fiecare clipă,
la gândul depărtării.

Respirația ta și-a mea împreună,
parte din această lume amețitoare,
un paradis cantabil în acest tempo vivace!

Poți auzi strigătul râului umflat
și florile scuturate care gem
în briza și umezeala pământului,
miresmele noastre ne-aruncă în viață,
acorduri noi construim
pe orice treaptă a întregii tonalități.

Pornim ușor în această simfonie,
fiecare coardă-i atinsă,
învăluți în arpeggiul inimilor, notă de notă,
plonjăm în abis,
la marginea visului, inspirăm flacăra
și torța ei arde
lacrima melodiei cu durerea inimii, dar sufletul
rămâne acolo, dezvăluie armonios
cuvântul rotund
al uitării de sine, ne descoperă
infinitul, dizolvându-ne.

Tumult, reacții senzuale, clocotitoare instincte,
celule vii, același ritm, un abandon, tăcere,
eliberare, întregire, ochii spun totul.
Care dintre noi transpune aceste acorduri?

(Mențiune la Concursul național
de poezie „Ușor nu e nici cântecul!”)

LUMINIȚA ZAHARIA

transcrierea fonetică a iubirii

marile teme ale omenirii s-au epuizat
poezia și-a trăit traiul
cuvinte, sentimente – același plagiat
maștera strânge lacrimi cu vătraul

trai pe vătra! conchide alchimistul
convins că numai el mai poate
s-aducă ceva nou în vorbosferă
literaturi de specialitate
plutesc în derivă așteptând să se nască
un alt einstein un alt mephistopheles
ori un alt che răbdând o altă bască

vine și îndrăgostitul mănios tare
că i se pune la-ndoială ineditul
capra vecinului face pe interesanta
și-nvață să mînuiască omenește cuțitul

doftorii sufletului își pun parafa cu
parafină
e plin spitalul inimilor arse
trubadurii vremii strigă afon iubirii:
– adio deci, tu, farsă între farse!

femeile își dau arama pe față
sperând să le remarce căldărării
bărbații își revendică dreptul la viață
și-și parfumează cu formol ițarii

– serotonina mea! îmi urlă escu
convins că sunt ludică tare
eu cu mansarda goală îl privescu
și urc pe sobă înc-un drob de sare

aștept un marțian din marțipan
la o adică să îl pot mânca
dac-o rata resuscitarea noastră
să folosească barem la ceva

între timp mă ascund în grădina secretă
unde dau flit minciunii trandafirii
risc orice să învăț de la ei, spin cu spin
transcrierea fonetică a iubirii...

Cum ar fi fost

Cum ar fi fost să alergi deghezizat
după iepuri
și să te prindă-n ochi introvertita
veverită

ca un adevăr nesperat.
Cum ar fi fost să bei toată apa zăpezii
din mâini nefirești de fetiță
și îngerii muntelui, nesărutați
și bezmetici,
să te boteze biblic – bărbat.
Cum ar fi fost să lași visul, necontrolat,
să îți zboare,
plângând cât de crud e copilul cu zmeu.
Să-ți faci un ceai fierbinte
din luminița noptii
Și să delirezi că sunt eu.

femeia scria un poem, bărbatul o poezie

bărbatul scria o poezie
femeia naștea un poem
criticul pretins asexuat le culegea
pe furis, celulele stem
Cbărbatul îți recita poezia
în gura mare, descheiat la cămașă
trăgea cu ochiul la publicul feminin
la spate ascundea, *just in case*,
o cravașă

femeia nu-și permitea alintări de lăuză
alăpta poemul cu ființa ei toată
îi cânta în surdină nani pui nani pui
în solitara ei cazemată

când poemul a-ntîlnit poezia, a fost
coup-de-foudre și care-pe-care
Snellius se răsucea în mormânt
nici lumina nu cunoscuse
o așa propagare

ajunsă la cer, iubirea nebună
de absolutul ei îmbătată
sparse porțile raiului
avidă de prea dreaptă judecată

/dar cei șapte ani de-acasă
cuvântul și-au spus
poezia, semeață, s-a vrut mai presus
poemul, umil, și-a lăsat capul
a lacrimă-n jos
iar Dumnezeu – privea neputincios
cum se-alege praful și pulberea
de toată magia
și șterse din geneză poezia
pe mine, m-a mai îngăduit un timp,
să vă povestesc

cum a fost odată ca niciodată iubirea
această durere reflexă
a dintelui dumnezeiesc/

liber la smântână

sufletul misogin și pauper
legat cu lanțul de calorifer
cu un magnet bonbon pe frigider
la cură de slăbit de-o săptămână
poftește mititelul la smântână
cura desigur nu este de voie
cum mamița lui pe domnul goe
l-a pararășfătat și sufocat
sufletul într-o zi s-a revoltat
că totu-n lumea lui e doar sclipici
că are trandafirii tot mai mici
că-i fals și lesne rău de cumpărat
că blegul s-a lăsat cosmetizat
că și-a abandonat chiar și copiii
Și-afini de gradul zet ai poeziei
l-au cam ademenit în catacombe
Și i-au servit desert în loc de bombe
ba l-au călcat, afabili, pe bombeu
l-au întronat chiar ban dintr-un plebeu
prieteni pe care i-a-ngropat
în necromorfi hidoși s-au transformat
Și-i vin în vise să-i aducă-aminte
c-a devenit servil, conform, cuminte
că-i congruent cu o meduză moartă
că și-a-ncrustat numele-n bronz
pe poartă:

„trăiește-ai pur, prietenos
dom’șorul vostru, Zahăr Luminos”
ah Doamne câte vini câte păcate
îi pun în cârcă pe nemestecate
și avocat se are doar pe sine
dar să pledeze pro îi e rușine
așa că singur cuc s-a osândit
să țină drastic cură de slăbit
Și smântânica aia, bat-o vina
adusă ieri de papadopolina
cu ochiu-i face, să reziste-i greu...
se zvârcolește bietul ca un zmeu

...aici e musai să intervin eu:
– suflet involuat, cu părul creț
ce te ții prostule așa măreț
cică pe post la pup și la mîncare
mă minți că ești la dezintoxicare
legat ori ba, tu tot visezi smântână
hai, lanțul jos, te țin chiar eu de mână
cînd vei mânca, hulpav, castronul tot
și te susțin și cînd te lingi pe bot
ai liber la desfrâu alimentară
jos maniere, poți fi boschetar
de vrei, nu te spăla trei luni pe dinți...

ai liber, suflete, să faci ce simți!

(Mențione la Concursul național
de poezie „Ușor nu e nici cântecul”)

MAGDA MIREA

ca un canon smuls dintr-o femeie

se alege un păcat
se descurajează orice durere
se apropie de gând mai întâi
de sânge, amestecând ușor

se așează mit în om
sau nu
în umbra lui

ea trebuie să fie vinovată
că nu mai e același
îngăduit de alții

desprindere de pe os

nu mai privisem în ochi
un străin
ce dulce teamă...

năvăleam în inima lui de acasă
de parcă aş fi luat
o carte fără să plătesc

de mult nu mai rotisem lumina
nu mai înălțasem oameni

mama era tânără
și nu știi dacă încep să scriu despre
sau tu ai devenit imaginație

poem cu vedere la iarbă

mă mutasem într-o scrisoare
și visam să fiu muza unui poet
ucis de o portocală

ca o vină
la marginea lumii sosise o corabie
ducea vestea că cineva mă iubise

atunci am împărțit
ochii unei femei

exercițiu în absență

deschid încet o ușă înăuntru
doar marginea zilei
prin care nu ai trecut
s-a tocit inegal

încerc un fel de a respira
nu mă supun ploii

nu îmi întreb morții
despre dragoste

ne-o veni rândul în lumea asta

din ziua în care începe viața mea
cu un foșnet lung
ca o înălțare într-o rochie albă
cu sfială rămân
unealta unei trecătoare ardori
prin lumea ta

întrebarea cu cele mai multe trupuri
clipă descompusă în geometria raiului

cineva mi-a înlocuit îmbrățișarea

copilăria a rămas o așteptare
încruzită în inima unui măr pădureț

eu mă împiedic în destinele astea
sugrumate de singurătași

fără să înțeleg de ce
numele tău lipsește
din ziua asta

închid femeia

mă înălțasem pe umărul tău
să dau o uitătură peste

am văzut
mulți oameni lipsă din inimile lor

multe mâini scrise pe jumătate
în oglindă

am privit din nou

deja mai ratasem un cer

eu nu mă mai întorc pe bicicletă

nici în timpul ascuns
al pădurilor
nici în urma nopții

în memoria tăcerii
iubitul meu e o carte
neîmblânzită
în care cineva îmi taie părul
cu fiecare cuvânt

capricii de blândețe

noi ruinăm distanțele
între două ferestre

prin poemul nostru împrumutat
din frunze
se înalță silueta unui oraș
fără vise crăpate
și stafia unui bărbat
ce împrăștie anotimpuri printre femei

e ca un basm în care
zăpezile nu se așază niciodată
o secundă uitată între două scâncete
de aer

doar o vioară se aude
și mirarea noastră
adăpostită în lapte

DAN HERCIU

studiu de caz

îmi pare tare rău
dar nu cred
în prietenie afterdespărțire
sistemul meu de valori
de altfel destul de rezonabil
refuza constant
încercările tale de compromis.
e ca și cum
după operația de apendicită
te duci la doctor
și îl rogi
să îți mai trimită prin poștă
câte o bucată,
așa de dragul amintirii
unei anumite utilități

nu pot să mă întâlnesc cu tine
pur și simplu
să bem un cappuccino
povestind despre stresul cotidian
sau despre efectele globalizării
într-un spațiu multicultural
fiindcă mă gândesc invariabil
că este posibil
ca dimineață să te țin în brațe
bucuros de minune

percepția imorală
a universului nostru comun
este faptul că paradoxal
eu sunt principalul suspect
iar tu
un fel de victimă
din insectarul meu de prejudecăți

cerere

azi noapte
am făcut schimb de trupuri

sufletul l-am găsit ușor
era transparent
cu față de copil

ascuns undeva în spatele inimii
am povestit sprijiniți de șira spinării
despre sentimente & alte lucruri
ne-am uitat prin ochii tăi la tv
iar în semn de respect
m-am prefăcut că plâng la telenovelă
după aia
am fost la prins fluturi
am rujat aorta
iar plămânii
i-am demachiat de nicotină

nerăbdător te-am așteptat
să ieși din mine
întrebându-mă panicat
dacă ai găsit
undeva în gât
cererea în căsătorie

cercul

fuga în cerc devenise
atât de plictisitoare

încât
m-am gândit
că însuși cercul
ascundea undeva un colț
de care
îi este rușine

așa am reușit să mă ascund

Yin

aseară
am observat uimit
că pe unele gânduri
aveam urme de ruj
speriat
am descoperit cu stupeoare
că în mine
fără nicio avertizare prealabilă,
se mutase
o femeie

fiindcă ea nu vroia să vorbească
cu mine

dezorientat
am întrebat prin urbe..

toți mi-au răspuns că ceea ce
mi se -ntâmplă
este perfect normal

în fiecare om există o femeie
chiar și în unele femei
câteodată

emoție voluntară

iubita mea când e deprimată
își ia din sertar cearcăne și riduri
făcându-și operații inestetice

știu din obișnuință că trebuie să plec
fără să mai bat la ușă
și fără să mai adun trandafirii
ce vor zâmbi strâmb
printre paharele sparte

ceea ce îmi place cel mai mult
este faptul că post-depresie
iubita mea este întotdeauna
mai frumoasă

decât înainte
și trebuie să-mi amintesc
să o cuceresc din nou

privire incompletă

ochii îmi îmbătrânesc
mai repede ca trupul

înainte aveam ochii mari
și albaștri.
tare albaștri.

cu ei
îți mângâiam sânii
coapsele
se prefăceau în lumânări
cu suflare grea

acum îi car după mine
peste tot
grei și inutili
ca două tatuaje
din pușcărie

ANNI-LOREI MAINKA

Magiun pe pâine 54

mersul pe poante cu o cană de ceai

pe vârfuri întinse peste
peste falange
intrate cu totul în pământ
în jos în sus în jos în sus
mă scol dimineața

seara mă scol mai încet
pe vârfuri de noapte
e caldul un gust de praf și muște bete

dimineața mă trezește ușa trântită
de un vecin
păsările care se ceartă printre restul
de flori

și restul de rest pe vârfuri

soarele nu stă pe vârfuri

eu stau
nu e bine să stai mult
balerina de ieri la opera din centrul
orașului
ea trăia demult pe poante

și
apoi mă dau jos
beau un ceai
ascult mașina de spălat cum îmi taie
în bule mici

transpirația
ascult o muzică...un fel de fâșii
în drum spre mine mă adorm de tot

cel mai mult dorm

asta e viața
spune unul de altul

mă întreb printre gene
ce-ar spune dacă ei ar fi pe poantele mele
ar trebui să își numere genele mele
să-i văd cum se strâng singuri în brațe
și șoptesc

sunteți tare
pe vârfuri nu poți bea ceai

Magiun pe pâine 55

mersul cu cai verzi pe pereți

stau pe pereți
prin pridvoare albe

peste lume cearcefuri de damask
pline de ape adânci în priviri
cocoțate peste acoperișuri

în ochii de jur împrejur și pe pereți
se sparge și seva și dorul și viața

se stă pe pereți
în picioare e greu

Rimbaud avea o cârjă
Van Gogh curaj
Gauguin o insulă

se stă pe pereți în jurul durerii

Magiun pe pâine 56

sfintele ciori și aripile lor

pe aceste ape sfințite
de aripile unor ciori pribege
cu aghiasmă și mълul ridicat peste oraș
se poate apleca bine viața

....în neștirea ce se va vesti de sus
dintre crengi vitrege sortite și ele și noi
să cadă sub topoarele nopții
noi stăm ceafă lângă ceafă gâfâind
a nădejde

...
și apusul și răsăritul sunt împotriva...
nu-i bine la mijloc, fără de ajutor

dintre nori
departe de ușa închisă spre răsărit
latră un câine
unul
fără niciun semn din apus
lătratul
spriat de umbre

peste ape
se lasă pe valuri

câinele așteaptă barca
pescarii
să-i arunce din plase
o urmă de pește

Magiun pe pâine 57

o viață pe vârfuri

când mergeam pe vârfuri
scriam poeme cu accent pe i

?cine te crezi să scrii poeme cu poante
și poezie cu rima pe a?

când mergeam pe vârfuri
amețeala avea refrane de vară

azi
talpa e roz
merge crudă
n-are nevoie de mine
vârful se crede coloană vertebrală

eu îl aștept să atingă puținul pământ
întind în șoaptă talpa crudă
pielea cambrată adună cuvinte

ele
poemele
nu se scriu se visează

Magiun pe pâine 58

spre Piatra Craiului pe lângă biserici
în suflet

uită-te în urmă
scoate piciorul din zăpada înghețată

eram sus spre Piatra Craiului
se auzea numai zăpada
de departe ecoul lunii
eram singuri
măinile se țineau de umbre
respirația și zăpada

prezentul vorbește cu vocile ce cresc
pe lângă noi

mă uit în urmă și azi
teama aceea că nu ajungem la cabană
a rămas o șoaptă....

uită-te în urmă

RENATO ALFONSO GUDIÑO

aceea, după ce își îndeplini obligațiile, se baricadă în birou. Apoi, chiar înainte de căderea serii, părăsi odaia și se pregăti pentru reluarea sarcinilor. În ziua următoare, merse la cumpărături în mall-ul cel

Dulce mesaj

Ajunse acasă și, ostenită de agitația de peste zi, începu să așeze cumpărăturile la locul lor. Apoi mai trebuia să pregătească masa pentru copii și soț, și aveau să urmeze toate lucrurile alea de rahat din fiecare zi. „La dracu’!” exclamă privind sacoșele... Niscaiva lucruri în frigider, unele în cămară, altele în dulap. „Și mâncarea motanului, pe unde naiba oi fi lăsat-o? S-o fi uitat în magazin?” gândi în timp ce scotocea printre alimentele abia despachetate. „Și asta ce-o mai fi?” se întrebă ea, văzând o cutie cu bomboane de ciocolată marca *Angelus*. „Oi fi luat-o în locul mâncării pentru motan?” își spuse ca pentru sine. Lăsă cutia cu bomboane deoparte și continuă cu aranjatul cumpărăturilor. Deodată dădu de mâncarea pentru pisoi. „Ce ciudat!” bolborosi și căută cu privirea cutia cu bomboane, în timp ce pupilele i se dilatau de plăcere, iar glandele salivare începură a secreta din belșug. Luă o bomboană învelită într-un ambalaj roșu, elegant... Apoi împături staniolul, cu o deosebită atenție și îl lăsă să cadă într-unul din buzunarele șorțului. „E atât de frumos!” exclamă încântată, în timp ce savura ciocolata. „Mmm, delicioasă!” zise și își linse buzele. Reveni la treburi, dar gustul micii delicatase rămase încă pregnant. Ascunse cutia în cel mai dosit cotlon al cămării... „Sunt toate ale mele”, spuse cu-o privire oarecum lacomă. Era trecut de ora 17.00. Cu o oră înainte să ajungă copiii acasă, simți un puternic impuls de a-și scoate pantofii și a păși desculță prin casă, un lucru destul de bizar pentru ea, o femeie atât de grijulie, care evita întotdeauna contactul direct cu dușumeaua ori cu scările... „Germenii”, obișnuia să spună, „sunt cauza multor boli și mai toți îți intră prin tălpi”... cam așa cum arăta și reclama aia de la televizor. Și nu numai că se plimbă prin casă, ci ieși în grădină și își frecă piciorușele gingașe de iarbă, lăsându-se cuprinsă de mângâierile caudate care îi gâdilau tot corpul... de parcă o pereche de mâini nevăzute i-ar fi masat delicat pielea.

Înainte ca soarele să se ascundă, euforia o părăsi și cu degetele aproape înghețate se întoarse val-vârtej în casă... vraja se rupsesse. Gustul ciocolatei îi persista acum doar în memorie. Deocamdată, cotidianul puse stăpânire din nou pe viața ei, iar Nora trebuia să revină la *ritmu’-i* de femeie casnică...

În noaptea aceea nu reuși să adoarmă, căci rememora plăcutele momente de extaz pe care le trăise de curând. Nu-i era cu puțință să își explice *motivul* pentru care fusese împinsă să acționeze atât de bizar. Soțul și copiii nici măcar nu băgară de seamă noua expresie care îi strălucea în ochii cafenii.

În dimineața următoare, pe când se îmbăia, simți o incontrollabilă dorință de a savura o ciocolată. Găsi cutia exact așa cum o lăsase. Luă o bomboană și o dezveli cu iscusință din staniol... împături ambalajul, apoi îl păstră în buzunar. O savură cu desfătare, iar gândurile îi pribegeau prin țări străine... pe când gura i se împlinea în aromatul nectar. În după-amiaza

mai apropiat și, după ce făcu câteva plăți la bancă și își inspectă căsuța poștală, găsi un răgaz pentru a savura o cafea la o masă. Abia atunci înțelese că, de jur împrejur, pășeau *femei, exact ca ea*. Un mic fior îi cutremură trupul, reamintindu-și niște momente plăcute. „Asta-i de fapt viața!” șopti, privind întruna la clienții mall-ului. Spre amiază, pe când se afla în casă, în fața televizorului, aceeași poftă de ciocolată o învăluia... „Încep să devin dependentă”, gândi și desfăcu învelitoarea, pentru ca, mai apoi, repetând mereu același ritual, s-o împătorească și s-o păstreze în buzunarul șorțului. În noaptea aceea așteptă înfrigurată sosirea soțului... Jinduia să facă dragoste, trupul i-o cerea, iar pentru ea fusese o noapte deosebită. Lui îi părea că nevastă-sa avea capul îmbuibat de telenovelele la modă. „Cât de ciudat...”, gândi în ziua următoare, oarecum copleșit. El era un bărbat extreme de ocupat, nu-i stătea capul la fantezii. Viața de zi cu zi impunea raționalitate, *visarea le revenea șomerilor, scriitorilor, compozitorilor, pictorilor sau nebunilor...*

Finalul de săptămână sosi cu aceeași rutină: mic dejun în familie, curățenie generală, plimbare, prin mall, cu copiii, siesta de seară, vizita în familie, la fel ca multe... prea multe sfârșituri de săptămână.

Săptămânile se scurseră, bomboanele fură și ele savurate, iar ambalajele împăturate și păstrate în buzunarul de la șorț.

Până în ultima zi de vineri a lui iulie, pe când soțul se afla într-o călătorie, Nora profită de ocazie, își împachetă câteva haine într-o valioară... și părăsi casa.

La prânz, când copiii ajunseră acasă, își strigară mama, după cum le stătea în obicei, însă mare le fu mirarea, căci nu primiră niciun răspuns.

După câteva ore, îi dădură de știre și tatălui, iar acesta le ceru răbdare și calm: „Pesemne s-a dus să viziteze pe cineva”, adăugă el fără să acorde prea mare însemnătate absenței femeii.

Totuși la sfârșit de săptămână, se instală o forfotă generală. Nora nu-și mai abandonase niciodată casa ori familia. Și se scurseseră deja două zile fără niciun semn... Duminică, unul dintre copii găsi în șorțul mamei câteva învelișuri de ciocolată, de culoare roșie, frumos împăturate.

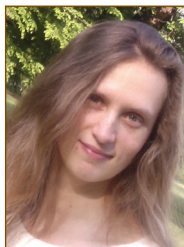
Celălalt copil găsi în cămara din bucătărie o cutie de bomboane, goală, marca *Angelus*.

Apoi se strânseseră laolaltă și citiră împreună mesajele din interiorul învelișurilor:

„Oferă-ți masajul vieții tale!”, „Scrie cea mai frumoasă scrisoare de dragoste!”, „Lubește fără margini!”, „Fă din ziua asta o zi specială!”, „Rememorează cel mai frumos moment din viața ta și retrăiește-l!”, „Zâmbește întotdeauna înainte de culcare!”, „Fredonează melodia preferată în lift!”, „Caută armonia!”, „Caută înflăcărea!”, „Fii liberă!”, „Lubește fără limite!”... și tot așa, o întreagă colecție de *mesaje dulci*.

Într-unul dintre sertarele noptierei Norei găsiră o scrisoare neiscălită și care nu avea dată...

ELENA HANGANU

Pina

Pina se numea. De curând făcuse 15 ani. Nu-și amintise nimeni de ziua ei. Din nou televizorul îi acompaniase ziua de 13. *Chiar o zi cu noroc!* Îngăimă alene de sub pătura de lână petecită și plină de praf și scame adunate de-a lungul iernilor. Camera ei părea o cămară de-a maicilor cu o masă de pe care până și culoarea lemnului se risipise, două scaune vechi cu picioare de fier dăruite de învățătorul Jadea, o icoană lăsată de părintele mamei sale, patul cu stinghii pe care le simțea într-un mod atroce de fiecare dată când se așeza deasupra și soba de fier cu plita crăpată pe alocuri. Se mai găseau prin cameră niște vase pentru gătit, un ceas de-al bunicului și telefonul mobil. Mda, primul ei telefon. Muncise câteva luni la doamna Porfira, iar la final îi dăruise acea cutie zgâriată, cu tastele aproape invizibile și o sonerie ce semăna scâncetului unei maimuțe sub ploaie. Din ziua în care îl primise nu sunase decât pentru ordine.

„Pina, să închizi găinile pe la 6! Nu uita să scoți zăpada de după casă! Pune apă în ciubăr pentru vacă!” *Pina... Pina! Pina de dimineață până seara!* Dar nu ar fi întregit-o nimeni despre hrana ei, despre cizmele găurite, despre frigul din casă și hainele prea subțiri și jerpelice cu care trebuia să-și acopere goliciunea...nimeni. Nimeni era prietenul ei cel mai bun, singurul de altfel. Se mai gândea uneori la Tudor și la visele lui. Ar fi plecat și ea din locul acela, dintre animalele cu patru picioare și cele cu două picioare, departe de lotul din țarină, de noroiul mizerabil al drumului, departe de sărăcia vieții aceleia. Și Tudor era de acord. Promise că vor pleca împreună. *Cine știe?! Curând, poate! Și dacă a uitat?!* Dacă a uitat de ea și de nopțile petrecute în întunecimea porții, pândiți de vreo zgâtie de babă gata pregătită de a înșira vești proaspete până-n cealaltă comună? Așa își avea început urecheala coanei Porfira. „Pina, nu mai sta cu lingăii noaptea-n poartă! Pina, ești prea mică pentru măritat! Lasă handralăii și vezi-ți de casă!”

O căruță de reproșuri și îndemnuri îi răsuna în cap. Le cunoștea pe de rost, le prevedea ordinea, dar mai ales obosise să le tot audă. Nimic din ce făcea era îndeajuns de mulțumitor sau important...Ehehei, important era sacrificiul fraților săi care-și petreceau zilele așteptând să intre vreun client în hotel, să-i care bagajul până în cameră și apoi să aștepte bacșișul. *E chiar o muncă grea. Nemaipomenit de grea!* Nemaipomenit era un cuvânt care îi plăcea lui Tudor. Îl repeta mereu, indiferent de situație. Suna plăcut din vârful limbii. Mestecat cu tutunul furat bătrânului său (ar fi putut bine să-i fie bunic în loc de tată), suna plin, un cuvânt împlinit.

Ziua se scurgea alene. *Puțină treabă, grijania mă-sii!* Înjură Pina, întorcându-se de la baba Sevastia. *Și niciun ban!* continua să se mustre fata, încercând să-și deschidă poarta. *Pân'la pensie are să uite baba de banii mei și iar mi-o da slănină la sare!* zise mânuind cu nervi vâtraiul, să mai scoată din cenușă cele câteva bucăți de jar ce supraviețuiseră gerului zilei.

Se apropia seara. Numai gândul ciorapilor uzi și al ușii întredeschise o muncise toată ziua. În creier continua să-i răsune întrebarea *Cum să ai ciorapii uzi dimineața sub pătură?!* Mai alergă pe ici colo după treburi, apoi se strânse definitiv în

casă, înclud bine ușa. Mâncase doar câteva linguri de linte în după-amiaza aceea. I-ar mai fi priit câte ceva înainte de culcare. Dar ce?! Cămara găzduia doar niște bucăți de slănină primite pentru munca pe la vecini și niște borcane cu gem de coacăze, și ăla mucegăit. Pina își schimonosi nasul și gura într-o strâmbătură urăcioasă în fața bunătăților și trase cu zgomot ușa după ea. Fugi și se vârî sub așternuturi. Erau câteva săptămâni de când se trezea noaptea cu un fel de palpații și leșin, de parcă ar sta să se întâmples ceva. Se cuibări sub pătură, cântări telefonul și hotărî că la ora aceea nu o mai sună nimeni. Mai rămase lumina. Se întinse din pat și închise becul. Nici nu încercă să aștească bine, că o năpădiră frigurile. Alunga gândurile ca pe niște năluci. Întunericul prindea contur. Aceleași senzații care o treziseră o împiedicau să adoarmă. *De ce aveam ciorapii uzi sub pătură și ușa deschisă?!*

Dintre toate inimile acestui pământ bolnav, Pina își veghea sinele cuibărit între formele creionate de ultimele limbi de foc din sobă. Afară era ger. Ușa, deși prost poziționată în tocul ei, era închisă și încuiată pe dinăuntru. Frigul o înghesuia între scândurile patului. Ultimele scânteii dădeau colțul una câte una. Noaptea năclăia pereții camerei. Pina continua să se foiască, să se îndrepte, să-și urce genunchii până la gură. Somnul însă nu se lăsa însălat. Satul nu mai scotea niciun zgomot, se frânse sub pătura grea a întunericului. Până și luni îi era frig, căci se pitise după o imensă unduire de nori prea leneși în plimbarea lor lăsând doar uneori să se întrezărească silueta ștearsă a astrului. Era noapte adâncă și frig și o stare de însingurare acoperise pământul. Pina continua chinul de a trage plapuma odihnei peste creierul său. Liniștea se cuibărise în toate ungherele.

*

Uuuuu! spintecă văzduhul. Din ce în ce mai aproape și mai deslușit, sunetul punea stăpânire pe spațiul dintre ea și cer. Inima-i huruia ca roțile trenului. Urletul mașinării continua înaintarea. În jur nu se vedea nimeni. Dihania cu râț de fier și brațe ciudat de subțiri și dure venea scâncind ca un sugar prea obosit de plâns. Și ea privea magnetizată de dincolo de ea. Privea cum i se scurg printre degete visele, durerile și geamalăcul de neputințe. Amintirile cu Tudor rula pe lângă ea ca într-un film second-hand fără buget adecvat. Iar trenul înainta. Părea o iluzie în care moartea îți dă palme peste față. Avea să guste libertatea.

*

De dimineață gura satului se strânse ca la hram, doar locația era diversă. S-au adunat la gară. Își făceau cruci și blestemau.” Ceasu' rău, mamă!” Dădeau târcoale fetei ca niște vulturi prăzii.

„Ce căuta ea acolo la 3 noaptea?!” se proțăpi o babă în fața agentului. Mulțimea de capete îngăima din când în când câte-o aluzie. „Strigoii! Strigoii, maică!” jură o bătrânică pe basma că ar fi fost cauza. Încet, cu tâlc și vehemență, legenda se năștea. „O fi împins-o careva!” zise unul. „Io am mai văzut-o orbecând noaptea prin sat. Când am oprit-o ș-am întregit-o de ce umblă noaptea descălțată, se uita la mine de parcă ar fi înnebunit. Mă vedea, dar parcă nu era ea.”

Pina zăcea în propriul lac înghețat. Un lac de sânge aproape vișiniu îmbrăcat în diverse forme colora cimentul. O hartă a propriei identități se crease în jurul ei, strângând-o parcă într-o ultimă îmbrățișare pământescă. Fata încă mișca și murmura. Umbrele se învăteau pe lângă ea devorând fragilitatea situației. „Chemați-l pe Tudor!” strigă cineva. „Nu-i acasă! O plecat în Germania!” *Și el fără să-mi spună!*

Într-o lume în care nu se întâmpla nimic, satul fără nume își primise botezul.

ȘTEFAN DORU DĂNCUȘ

Domnu' Bumb – cele 28 de vieți pământene –

Viața nr. 2

Nimeni nu-și mai aduce aminte cum s-a întâmplat. Într-o vreme, unii organizau acolo audiții de jazz, alții – cenacluri de poezie. Transformată în bar, pivnița cu pereți din cărămidă în relief și arcade rotunjite grosolan a traversat o perioadă incertă în care clienți dubioși cădeau pe sub mese cu tot cu pahare, sticle și cești de cafea. Local mizerabil. Într-o toamnă însă, pivnița a fost renovată și redeschisă sub denumirea de „Cramă”. Primii consumatori au fost rockerii orașului. Persecutați de noua și ciudata poliție, au găsit acolo un loc ascuns unde, în fața câtorva cești de cafea, fumau îndârjiți, înjurau, hohoteau și-și pipăiau fătutele pline de lanțuri și inele cu cap de mort. Încet-încet, de acest loc al pierzaniei spirituale au aflat studenții, tinerii extremiști de dreapta, adolescenții cu veleități literare, scriitorii ratați și scriitorii în devenire. O gașcă pestriță și gălăgioasă, de parcă acolo ar fi fost punctul nevralgic al orașului pus cu botul pe labe după funesta cădere a PCR de la putere. Indivizi haotici și nervoși păraseau fauna pentru o vreme, iar când reveneau, își lansau cărțile de poezie ori eseuri revoltate, în ambianța neprotocolară, strigătoare la cer. Diverșii bătrâni cu funcții de răspundere dezaprobau public această evadare a „tineretului studios”, înclinat mai mult spre răsturnarea ordinii sociale decât spre consolidarea ei. „Dezaxații” se mulțumeau să rânjească disprețuitor, să-și bea vinul fiert din cănilile și ulcioarele de lut, să fumeze mult și să vorbească despre Dali. Se simțeau bine cu libertatea de-a cleveți.

Într-o zi, bocănind cu vârful metalic al umbrelei demodate în treptele de ciment, în cramă a apărut un necunoscut discordant, purtătorul unui pardesiu negru și al unei pălării cu boruri largi. Când și-a scos-o, așezând-o cu grijă pe masă, lângă cotul drept, ceilalți i-au sesizat înfiorați ochii demonici, sclipind sub fruntea cu părul pieptănat peste cap.

– Vin, domniță, a cerut el fetei de la bar care, intimidată, se oprise în apropierea mesei. Vin, da, a încuviințat zâmbind, fără să ia în seamă fâstăceala ei.

Așa a intrat în lumea secolului XX spiritul lui François Villon, sub forma unui drăcesc student la teologie, pre numele său lumesc, Vasalie.

N-a durat mult până la recunoașterea lui ca lider. Neoficial, pentru că tinerii aceia zvăpăiați nu dădeau nici doi bani pe concepte sindicaliste sau politice. Vasalie îi domina prin cultura lui imensă, prin sentimentul de siguranță ce-l degaja, printr-un fel de înțelepciune bătrânească pe care o amesteca savant cu vrăjitoria băbească și ocultismul modern. De un singur om se

teama Vasalie: acesta venea cu femeia lui, o tânără slăbuță, fascinantă: aveai impresia că, în permanență, chipul îi strălucea festiv. Iar ochii verzi întrețineau flacăra secretă de care era iluminată. Se numea domnu' Bumb. Nu știa nimeni ce-i cu ciudățenia aceea de nume.

În privirile întunecate ale lui domnu' Bumb, Vasalie intuia o amenințare potolită, inumană. În schimb, prin ochii ei se revărsa lumina magică a Raiului. Cuplul acela ciudat îl dezorienta, îl făcea, contrar firii lui, să fie precaut, să-și controleze manifestările. Nu era vorba de supremație în cramă, îi durea-n cot pe toți de asta, era vorba de faptul că domnu' Bumb nu putea fi dominat. Era acid în replici atunci când se simțea atacat. Ca și Vasalie, avea un regulament propriu de supraviețuire, nu se raporta la sistemul gregar al celorlalți de-a vedea viața. Domnu' Bumb bea, râdea, fuma mult, dansa, se lansa în discuții inutile privind viitorul artei, nu-l interesau reținerile și nesiguranța lui Vasalie. Destinderea aceasta survenea însă după ce deșerta în el mulți litri de vin, căci atunci când intra, ochii lui întunecați semănau cu două porți de iad.

– Și tu ești de-acolo, a zis Vasalie când s-au întâlnit numai ei la un bar de la periferia orașului.

– Da, a confirmat domnu' Bumb cu o sclipire veselă în ochi.

– Hai să bem.

– Hai.

Și s-au pus pe băut și povestit amintiri.

Pe la miezul nopții, pentru că pipița de la bar n-a vrut să-i mai servească, au făcut tărașoi. I-au bătut bine pe trei caraghioși ce pretindeau că sunt bodyguardzi și au plecat la alt bar. S-au împrietenit la toartă, mai ales că amândoi a-veau pronunțate înclinații spre bețiile sfârșitului lumii.

Lepădându-se de imaginea publică, în cramă începuseră să vină tineri politicieni, responsabili pe la diverse partide cu organizațiile de tineret, profesori rebeli persecutați de directoare grase și moraliste, ziariști sătui de contactul cotidian cu mizeria umană. Era greu să găsești seara un loc la masă. Protejați de fumul gros, afaceriști căsătoriți făceau curte teribilelor studente de la drept, sculptori în puterea vârstei puneau la punct alianțe secrete cu ziariștii în vederea unor cronici favorabile, fetele de la bar se zăpăceau de atâtea comenzi.

Era superb tineretul acela eliberat de frisoanele ideologice ale burții. Sătui de minciuna zilnică în care trăiau, lăsați la voia întâmplării de toate ministerele patriei, și-au găsit singuri de lucru. Nu-i întreba nimeni de unde au bani să vină seară de seară în cramă și deseori nici n-aveau. Se adunau totuși acolo, atmosfera și discuțiile superioare erau ca drogurile. Se găsea mereu cineva cu portofelul mai plinuț să facă cinste. Fără să știe, ei erau *e-lita*, *ultima elită* a unui secol aproape terminat. O elită super-spiritualizată care nu făcea nimic, nu muncea nicăieri, nu-și făcea propagandă, nu se gândea la ce va fi mâine. O elită născută din discuții ascuțite, din idei exprimate subtil, spre groaza profesorilor universitari, depășiți de acest fenomen spontan. Pentru aceștia, tragedia era că studenții nu mai aveau chef de facultate, de cursuri, de bătrâneii care pretindeau că le știu pe toate. Le era scârbă de materiile exacte. În cramă zburda prin domenii, dând noțiunilor pe care mentorii lor

le considerau fixe, implicații periculos de reale și aplicabile. Crama devenise o sinteză de energii nefolosite. Acest fapt l-a făcut pe domnu' Bumb atent și brusc a renunțat la băutură.

Prima zi

În lipsa alcoolului era mult mai întunecat decât de obicei. „Probleme cu inima”, le spunea nedumeriților. Vasalie n-a comentat ciudata asceză a prietenului său. Se îmbăta metodic seară de seară, spre disperarea fetelor de la bar care erau obligate să țină deschis până la ore târzii. „Gura”, striga Vasalie când acestea îndrăzneau să spună că a venit ora închiderii. „Am băut aici un Mercedes! Am un Lamborghini în ficat!” Cu ochii tulburi, lăsa un moment de efect. „Un Lamborghini am în ficat”, continua cu voce răgușită.

Într-o seară, mortal de beat, în cramă a intrat sculptorul Pamfil. „Îl sărbătoresc pe Eminescu”, a îndrugat el, scoțând din buzunarul hanoracului o carte recent apărută. „Să citească fiecare câte-o poezie... cu voce tare”, a sughițat și s-a prăbușit pe un scaun. Pe jumătate amuzați, tinerii au aplaudat ideea. Astfel, într-o tăcere mormântală, întreruptă doar de zgomotul brichetelor și ciocnitul cânilor, Eminescu a fost sărbătorit mai sincer ca niciodată. S-au aruncat la gunoi toate manifestările stupide organizate de responsabilii guvernamentali cu festivitățile. Enervat de muzica disco, Vasalie a smuls cablul boxei, în pofida palidelor proteste ale fetelor de la bar. Obligate de participanții la această acțiune înfierbântată a trebuit să citească fiecare câte o poezie și au fost aplaudate la scenă deschisă, cu pupături categorice de mâini în final. Stingherite, cu obraji roșii, nici nu și-au dat seama cum au ajuns la masa lui Vasalie, între studenți și fete pentru care timiditatea însemna să bea cu o cană de vin mai puțin decât partea masculină. Un rocker isteț a încuiat ușa grea, fără geamuri, izolând astfel insula aceea de vulgaritatea lumii de suprafață. Chiolhanul abia începea. După câteva înghițituri, fetele de la bar au devenit volubile, zâmbărețe. Afară, lumea țipa ca din gură de șarpe, agonizând sub gheața cosmică. În subteran era cald, vin, femei, țigări și sărbătoarea lui Eminescu. Deranjat de zgomotul care depășise limita mărinimoasă acordată, patronul, sătul să se tot perpelească în pat, a coborât în cramă pe scara interioară. În desfășurarea lor fulgerătoare, fantasticele linii de forță ale ideilor l-au izbit din plin. Ca un vârtej, blocul valoric l-a asimilat, năucindu-l. Într-un moment de luciditate s-a trezit el, om bătrân, povestindu-i unei june ziariste cum și-a dat bacalaureatul dintr-o operă recent condamnată de noul sistem politic. Momentul a durat însă prea puțin: o stupefiantă generozitate l-a îndemnat să cadorească adunarea cu 30 de litri de vin, un butoiș dolofan primit cu puternice ovații.

După miezul nopții, alte lucruri ciudate au venit să confirme importanța acelei sărbători. S-au pierdut în vălmășagul cramei patrula de Poliție din zonă, părintele Samoilă venit să-și caute seminariștii, comandantul Poliției alertat de dispariția patrulei, doi ofițeri de la un nou și ciudat SRI trimiși acolo cu misiunea de-a afla ce pun tinerii la cale și-un taximetrist ce greșise adresa. Neavând loc la mese, unii s-au așezat pe jos, sprijinindu-se cu spatele de pereți sau de scaunele celorlalți. Apăruseră bisericuțele, grupurile restrânse. Numai masa lui Vasalie, lungă cât masa Cinei cea de Taină era unitară, dominantă.

Din colțul lui, fumând enorm, domnu' Bumb privea halucinat spectacolul. Cam așa era în fiecare seară numai că, sub influența vinului, nimeni nu observa formidabila strategie

a armatelor. Îi era din ce în ce mai greu să creadă că noaptea aceea aparținea unui an din secolul XX.

Spre dimineață, împreună cu fata lui, a părăsit localul. Gerul și ceața i-au spulberat imaginile rămase pe retină.

– Ai văzut? a întreat-o.

– Locul acela e radioactiv. N-am mai întâlnit niciodată așa ceva, o așa încărcătură.

Sporovăind, au ajuns acasă. Au făcut duș, aruncând la canal transpirația și miresmele nopții. Au făcut dragoste. Au adormit.

Ultima zi

Multe lucruri neclare l-au îndepărtat pe domnu' Bumb de cramă. Stătea în atelierul de sculptură, fumând și gândindu-se, ori se plimba. Când una din multele lui prietene l-a invitat într-un cătun de munte, n-a mai stat pe gânduri: și-a luat femeia și-a plecat. Cuplul Dorian i-a așteptat în halta care nici nu figura pe hărțile feroviare. Au ascultat „Kelly Family”, au dormit în fân, au băut lapte de vacă, s-au plimbat prin pădurea ninsă, au făcut dragoste în așternutul aspru, țărănesc, acompaniați de urletele lupilor. Descățușați, s-au întors în oraș, unde ea își programase o expoziție de pictură.

În cramă, Șușu, „poșta locală”, i-a pus la curent cu ultimele evenimente: rockerul Gâdea a prins asupra faptului doi spărgători de mașini, i-a bătut, le-a luat banii și-a plecat cu Pitica la București, să-i facă praf, sculptorului Pamfil i s-au furat din expoziție două lucrări, Hamei, ziaristul, a ajuns redactorșef la un săptămânal, pe Guguță, securistul, l-au dat afară și și-a deschis un bar, Pampon, studentul, s-a însurat cu Elvira, moldoveanca de la „Drept”...

– Vasalie pe unde-i? l-a întrerupt domnu' Bumb.

– Apare, apare, a turuit Șușu, a dat de-o avocată, îl îndoapă aia cu tot ce-i trebuie, a început să facă burtă...

Bine dispus, domnu' Bumb i-a cumpărat un pahar cu vodcă și l-a expediat la altă masă.

Vasalie a fost punctual. Ca de obicei, a apărut triumfal, la costum, cravată, pălărie, umbrelă.

Petrecerea a început, motivul sărbătorii fiind întoarcerea celor doi din „țările calde”. Cu puține excepții, oamenii cramei nu se schimbaseră. Nici indiferența față de crizele lumii contemporane nu dispăruse. Mai mult decât atât, evoluase spre o formă neașteptată de dispreț, de superioară toleranță.

Dintr-o dată, domnu' Bumb a știut ce-l frământa și l-a cuprins groaza. Cu toată inteligența lor ieșită din comun, tinerii aceia erau supuși anonimatului. Erau atât de fragili, încât ar fi capotat la primul contact cu spiritul practic al străzii, la prima izbire de pragmatismul semenilor lor. Erau o super-elită voluntar dedicată sacrificiului.

Resemnat, s-a gândit că în țară toate merg ca naiba, în virtutea inerției. Însăpământătoarea idee că în fiecare oraș ar putea exista un astfel de loc dramatic l-a înghețat. Și-a dat seama cât de aproape de groapa istoriei se afla civilizația sa, după ce supraviețuise atâta amar de vreme. S-a ridicat brusc în picioare, răsturnând masa, atrăgând privirile celorlalți, intimidată de acest reflex nefiresc.

A ieșit călcând amenințător pe cioburi. N-a mai fost văzut niciodată în cramă. Niciodată nici în viața aceea.

(fragment din romanul cu același titlu, în curs de apariție la Editura Tribuna, Cluj-Napoca)

ADRIAN DINU RACHIERU

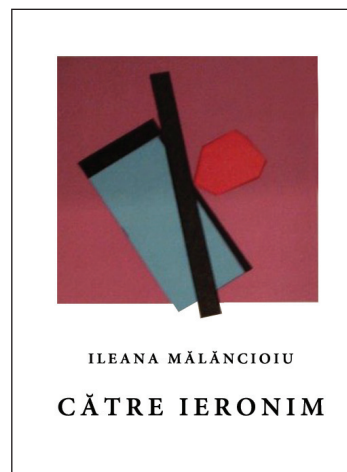
„Sunt prea neagră, sunt prea tristă”

ILEANA MĂLĂNCIOIU: EXERCIȚII DE EXORCISM

Sevele unui moralism țărănesc, străvechi și auster, aspru, negreșit, irigă poeziile celei care, de la *Pasărea tăiată* (1967, un debut cu ecou modest), până la *Urcarea muntelui* (1985, o „bombă” editorială, după vorba pătitului M. Sântimbreanu), și-a radicalizat discursul, constantând că „timpul melancoliei a trecut”. Poate că primirea rezervată s-a datorat și faptului că „întârziată” (al doilea val al generației șaizeiciste) găseau „porțile închise”; canonul era deja fixat și ocupat, iar „timpul cenușiu” al epocii tempera entuziasmul cheltuit de primii veniți, impetuoși, doritori să se afirme, acceptând „costurile” (compromisurile) de lansare. Totuși, poeta, după ce revuistic își făcuse intrarea „fără glorie” (zice) în revista *Lucafărul*, încă studentă, sub oblăduirea lui Ion Gheorghe, atrăsese atenția rafinatului Emil Botta. O scenografie rustică, îmbibată de concretețe, atentă la detaliul crud, vidată de patetism cultivă, la start, un expresionism întunecat, de cert suport existențial. Peste ani, Ileana Mălăncioiu va mărturisi că „lecturile” prime au fost chiar *întâmplările satului*, jocurile băiețești (v. *Puii din scorburii*), reconstituind, cu dramatism auster, ritualurile jertfei, înnobilând astfel simbolismul țărănesc. În poezia titulară, personajul-martor asistă la o scenă domestică, terifiantă însă (suferința păsării, în zbatere convulsivă, când „trupul mai aleargă după cap”, poeta-copil asigurând acea „conductibilitate letală”, cum insistent s-a observat). S-au făcut trimiteri și la *Moartea căprioarei*, volumul întreg anunțând crezul poetei, respectat cu sfințenie: fiecare carte încercuiește o experiență, dezvoltă un fond de obsesii, poezia nefiind doar un text, ci *un mod de viață*. Nu „o adunătură de metafore”, ci un mesaj existențial. Încât, dezinteresată de laudele care glorificau *cum-ul* scriiturii, atentă la ce spune, „țărâna din Godeni” face din poezie un exercițiu de sinceritate (sau, mai exact, *de supraviețuire*). E drept, rectitudinea inconfortează lumea scriitoricească. Or, Ileana Mălăncioiu, străină de ușurătatea balcanică (spumoasă, poate, iresponsabilă însă), vădește o inclemență rigidă, de aflat, fără sincope, și în publicistica sa, risipind tușe ironice sau accente polemice, repudiind oricum euforiile de conjunctură. Așadar, dramatism, sarcasm, trudă, chin, cruzime etc., toate grefate pe un bacovianism obsesional,

aici hieratic, înțelegând că moartea rămâne răul suprem. Și că *moartea psihică* ne amenință, oferind adevărata insuportabilitate, împinsă în anularea ființei: „Să nu-ți mai fie frică de moarte / Mai mult decât de viața pe care-o duci”. Anunțând *radicalizarea* poeziei sale, neridată de trecerea anilor, în efortul – firesc, obligatoriu – de individualizare, deși autoarea, vădit implicată, cinstind genealogia rurală, pare a regreta cumva despărțirea: „Eu am plecat din munte prea devreme”.

Volumele care au urmat, și ele tulburătoare, plonjând într-o atmosferă halucinantă, enigmatică, abundă în făpturi spectrale, cu inserții autobiografice (de substrat infantil) și montură folclorică, trăind sub fascinația morții. *Către Ieronim* (1970), aducând în scenă un personaj emblematic, cu oase frânte, mortificat, un „contur de lumină”, *Inima reginei* (1971) ori *Crini pentru domnișoara mireasă* (1973) se mișcă pe orbita gravitației, îngemănând moartea și nunta, eliberând un ton bacovian: orașul „e plin de morți”, drumul e „putred de noroaie”, chipurile sunt ude („ca de-o ploaie eternă”), desfășurând o viziune voluptuos-macabră. Abia *Sora mea de dincolo* (1980), consemnând suferința (ca experiență), veghea, sentimentul tragicului ireparabil și, desigur, iluminările sufletului, adună *poeme trăite*, descoperind tragicul ca valoare a vieții. Vorbind despre boală și agonie, himere și năluciri, valorificând estetic, prin „atenueare poetică” (cf. N. Manolescu), stranietatea. O experiență

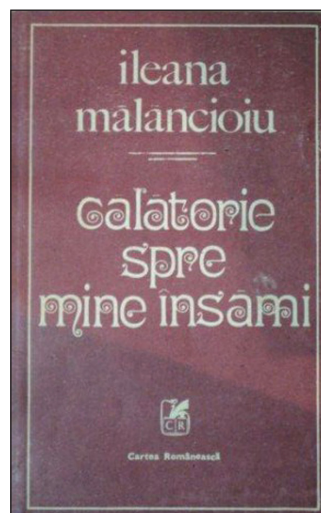

copleșitoare și vindecătoare, așadar, în care sufletul „părăsit de vise”, înconjurat de morți, sicrie, lespezi etc., rezzonează coșmaresc-durernic: îngropată alături de sora iubită, poeta trage plapuma-lespede și face, în confruntarea cu limita, un „exercițiu de vindecare”. O poezie sumbră, evident, mitologizând moartea, o viziune onirică, transgresând planurile și o „scenografie macabră” (Eugen Simion), o reconstrucție (imaginativă), de o simplitate înșelătoare, trecută prin experiența durerii, departe de afectările liricii așa-zis feminine. Mai mult, într-o epocă îndemnând la un optimism robust și eroism (cum suna comanda oficială), Ileana Mălăncioiu, înregistrată de Marian Popa la *familia*

Thanaticilor, va omologa thanaticul cu „o insistență plicticoasă”, căzând repetat în *show funebru*. Dar, spune același Marian Popa, „misterul morții rămâne întreg și este deopotrivă al tuturor” (vezi *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II, p. 527). Încât, „reconstruind” și distorsionând bacovianismul, poeta înțelege expierea ca adevăr implacabil, „dezmierdând” moartea. Întâmpinată cu blândețe, deopotrivă repulsiv-atractivă, ea capătă *viață reală*, devine o suprarealitate, râvnită de „carnea trecătoare”. Viitorul pare „un regat frumos”, descinderile „în lumea celor care nu mai vin” urmează un traseu inițiat, refuzând însă *stingerea de tot*. Mai mult, cele două lumi există inseparabil (cf. E. Negrici) și poeta pare convinsă că „lumea aceasta se sprijină pe credința în existența celeilalte”. Încât călătoria sufletului („desfăcut”, „desprins de trup”) spre acel *dincolo*, urcând „trepte de aer”, devine o expediție cognitivă (v. *Ardere de tot*), mixând ceremonios-obsesiv frica și fantezia (torturante), visul și realitatea / viața și moartea topindu-se într-o ambiguitate fertilă. Chiar dacă *drumul spre moarte* anunță un sfârșit iminent (la nivelul tragicului individual), „după obicei”, relația Eros / Thanatos promite o nuntire mioritică, în levitație, într-un „tablou cu stafii” (Valeriu Cristea), departe de ferocitatea sangvinară a începuturilor (pasărea tăiată, boul jupuit, jertfirea mielului), în pofida morbideței estetizante. Un spiritism, mai degrabă, alungând „frigul morții”. Dar Ileana Mălăncioiu s-a format în „atmosfera cărților mari” și acel doctorat despre *Vina tragică* (cu Ion Ianoși, în 1975), tras într-o carte ivită trei ani mai târziu, un survol erudit asupra temei, vestea înnoirea perspectivei. Între timp, *Ardere de tot* (1976), cartea care anunța o schimbare (sesizată, primul, de Valeriu Cristea), a fost și o primă experiență (dură) cu cenzura. Cu trimiteri la *Cartea lui Iov*, punând problema salvării / limitei, botezată inițial *Exodul*, *Ardere de tot* încerca *separarea lumilor*, descifrând Sensul vieții. „Ce bine că nu intru în somnul fără vise”, anunța poeta, ca ambasador al „populației de suflete”, distingând între setea de viață și teroarea morții. Iar *Urcarea muntelui* (1985, la Albatros și apoi în 1992, plus o antologie cu acest titlu, în 2007, la editura Corint) impresionează prin forță vizionară, divulgând sumbretetea realului, monstruozițările și suferința obștească. Părelnic arhaizantă, această poezie a rezistenței (implicit politică), într-o vreme „bănuitoare”, vrea să comunice în regim de urgență. Pe un ton grav, refuzând esopismul și îmbrățișând civismul, aprig cenzurată, trecută sub embargo, poezia din *Urcarea muntelui* vorbește despre *mortificare* (la scară societală), identificând și denunțând „inventatorul spaimei”. Și care, eliberată de constrângerile censoriale (iscând interminabile discuții din pricina conținutului „interpretabil”), se vedește – pentru criticii ultimului val – o poezie „de esență tare”, „un etalon de rezistență” în anii agonici ai ceaușismului cultural (cf. Daniel Cristea-Enache). Să nu oitem nici scandalul provocat de grupajul tribunist (8 poeme, în 1982), transferat în *Linia vieții*, descriind o *situație*: așteptarea apăsătoare, „noaptea nesfârșit de lungă”, invitând la o lectură „cu chei”.

Și care a pus în dificultate cohorta exegeților-complici, comentând cu prudență volumul, fără a oferi citatele „de susținere”. Fiindcă încărcătura subversivă, acel înger de pază „îmbrăcat în haine de polițist” ori „înălțimea evanghelică” (sesizată de N. Steinhardt în, de pildă, *Nu pot să mă plâng*) creeau mari probleme „publicabililor” (vorba lui P. Goma), deși cenzura, oficial, era „inexistentă”. Iar Ileana Mălăncioiu, lucrată prin D.U.I., demisionară de la *Viața Românească*, încerca să depună, cu o disperare mocnită, o mărturie, sfidând agresiunile ideologicului și anemica rezistență a breslei, fără a subscrie „rezistenței albe”. Evident, știind că „unde e cenzură, e și autocenzură”.

Călătorie spre mine însămi (1987) dezvăluia „cifru” acestei personalități îngândurate, puternice, inconfundabile și obsesiile ei formatoare, purtând în suflet, salvator, un sat fabulos, împotriviindu-se, pe acest reazem, „cele mai cumplite singurătați”: familiarizarea cu *răul*, moartea „domesticită”. Și publicistica din perioada postdecembristă (vezi *A vorbi într-un pustiu*, 2001) sau volumul de convorbiri

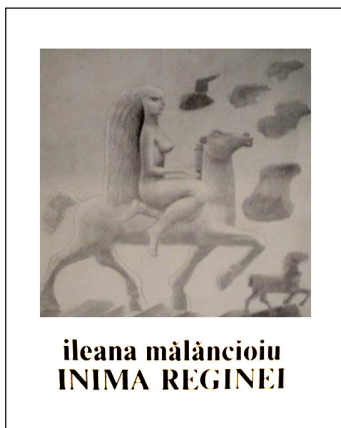
Recursul la memorie (2003, provocată fiind de Daniel Cristea-Enache) continuă de fapt lunga călătorie spre sinele poetei, conjugând memoria literară („rea”, cum s-a zis) cu puterea ficțională. „Pădureanca” (cf. Alex Ștefănescu), deși nu scrie ușor, rămâne mereu curajoasă și aspră. Cea care s-a încumetat la *Urcarea muntelui*, interesată de „țara de-afară”, vira spre poezia socială, denunțând o dramă colectivă: agonia, neputința, urâtul existențial, crima spirituală. Și impunând prin valoarea operei (rezistentă nu doar ca mărturie) și ținută morală, vectorizate de o luciditate dramatică, fără eclipse.

*

Ileana Mălăncioiu combină, în rostirea sa lirică, transparența biografică cu mitologia exorcizantă. Un lung cânt funerar (ca în *Sora mea de dincolo*) închipuie nu doar o atmosferă macabră (atinsă de senzația stingerii și „vina tragică”) și un aer bacovian, ci forează, cu tenacitate, stratul mnezic ancestral, eliberând amintiri și rituri arhaice. Acesta pare a fi universul poetic al Ilenei Mălăncioiu, asumându-și răspicat suferința și urcușul iluzoriu, luptând cu interdicțiile, aflând

În moartea izbăvitoare marea temă: „Dar o să fie bine după aceea / Când nu vom mai ști nimic”. Astfel de plâsmuiri îndoliate, cultivând parafraza, austeritatea, repetiția etc., împinse

Ileana Mălăncioiu
INIMA REGINEI

spre jertfa integrală (*Ardere de tot*), vorbesc despre singurătatea metafizică (încercănată de neîmplinirea visurilor) și despre durerea simplă, obsesivă, acceptând implacabila concluzie că moartea desparte definitiv. Totuși, un leronim (iubitul defunct) pendulează între cele două lumi și hotarul lor e repetat încălcat; asistăm chiar, în această lume „nălucită”, la o paradă funerară când „morții ieșiseră pe strada principală”.

Imprecizia, echivocul, comunicarea cu cei *de dincolo*, amestecul „lumilor” și stranițetea se puteau bănuși, spuneam, chiar în poezia titulară din volumul de debut, *Pasărea tăiată*. Despărțindu-se de ceea ce s-a numit „faza epică”, Ileana Mălăncioiu nu renunță la nucleul epic al acestui lirism concentrat, populat cu „îngeri și păsări sfinte”, interesat – s-ar zice – de practicile magice și recuperarea sufletului. Într-un *Acord final*, urcușul e la îndemână, pe „trepte de aer”; dar sufletele mai și coboară („vin suflete din cer”, zice – în alt loc – poeta) și această „populație de suflete” hălăduiește, rătăcind într-un spațiu al confuziei: „lumile noastre sunt una”. Un ciudat transfer între viață și moarte, un demonism difuz îngăduie ca cei „închiși în cimitire” să iasă pe strada principală (*Coșmar*). Probabil că volumul *Peste zona interzisă* (1979) „așează” hotarul. Dar el este repetat încălcat: „umbrele morților ies din morminte” (*Creion*), iubiții se caută, dispariția „graniței” încălzește utopicul gând al revederii celor pierduți în „cealaltă împărăție”. Iar deșertul rămâne „singura (lor) cale”. Ca în proza lui Sorin Titel, cele două lumi se deschid una alteia, comunicând.

Și erotica, iscând un „vis searbăd de înălțare”, este amestecată cu moartea, spectralul Natanael și „iubita cea moartă” oferă un amestec haotic; invers, iubitul se reîntoarce printre noi: „ca o pasăre albă sufletul lui îmi șade în palmă”. Dincolo însă de evidentul accent bacovian, de motivele recurente (iarna, frigul, noaptea, moartea) venind din „acea lume-nchisă cu foarte multe chei”, dincolo de binemeritata *Laudă muntelui* (care „știe să rămână în picioare”), deslușim în lirica Ilenei Mălăncioiu erupția revoltei. Poezia a coborât în stradă, constată poeta, și „timpul melancoliei a trecut” (*Cântec*). Mai vechile poezii „de spital” fac loc celor „actualizate”, investigând fără menajamente

lumea noastră și condiția morală a „sufletelor murdărite”. Poeta scrie „cu o celulă” (*Stau într-un loc retras*) și denunță ambianța kafkiană, „spaima cea de toate zilele”. Prigoana, tortura, teroarea se insinuează și „uriașul rău” (cu „mâna de fier”) alungă „marea speranță”. Până și ninsorile, acoperind tristețea, aduc „nămeți negri”, iar creierile vândute vegetează așteptând ca salvarea „să ne pice din cer / La o zi mare” (*Liniște*). Astfel de versuri, denunțând ingeniozitatea neistovită a Inventatorului („Cineva călca alene pe nervii mei”), au iscat comentarii prudente; însăși poeta, trasându-și conturul operei și dezvăluindu-și combustia (până la „ardere de tot”), a surdinizat tragismul existențial, deturnând atenția vigilenților censozi. Ea invocă motivul liniștitor al muntelui („Am plecat la munte să mai uit o vreme”) și notează (v. *În creierul meu*) că „ștergerea” lui mentală devine oricând posibilă: „Dar ei au scos tot muntele piatră cu piatră”. Acest sisific efort, risipind și redobândind speranțele, „extrăgând” muntele dintr-un cap „de nepătruns” (și chiar, mai departe, anulând „țara din creierul meu”), subliniază conținutul dinamitar al acestei lirici. În noul context, o lectură tardiv „politizată” poate descoperi, neîndoișor, noi valențe în lirica Ilenei Mălăncioiu. Chiar multe comentarii merg pe această linie. Nu credem că poezia Ilenei Mălăncioiu ar „urca”, astfel. Ea este, bineînțeles, o mare poezie și obligă la regândirea înțepenitelor clasamente. *Urcarea muntelui* (*Litera*, 1992) recupera poemele eliminate din cartea apărută în 1985 la editura Albatros (vezi *Addenda I*) și transferă, într-o *Adden-*

da II, poemele din *Viața Românească* (nr. 2/1989), număr interzis și topit de cenzură. Încât volumul pomenit, conținând destule texte antologice, nu face decât să confirme ceea ce știam: *Linia Vieții* este, la Ileana Mălăncioiu, netranzacțională și creierul poetei, „înfierbântat de durere”, convoacă – pentru a cuceri demnitatea spațiului lăuntric – o figurație biblică și mitosul arhaic. Datul biografic, eliberând bogate sugestii, testează parabola existențială. Locuit de spirite cu adevărat „libere”, spațiul thanaticului se dilată, „cucerind” viața comunizată: coșmarul social, găunoșenia, disperarea mocnită. Iată substratul insurgent al unei lirici inflamate; și al unei poete care, ca voce inconfundabilă, crede, nestrămutat, într-o dorită reînviere spirituală.

DANIEL MARIAN

Silvia Bitere

Cât de stranie povestea, cât de alintat versul

Nu mi-ar fi trecut prin cap de nicio culoare, nici măcar una rigidă ori lejeră, pală ori vioaie, incertă sau hotărâtă să fi fost, a lua de mână blândul, dar neobișnuitul personaj din filele unei scrieri ce-a făcut înconjurul lumii, pentru o lungă plimbare care are drept finalitate clar inedită identificarea într-o altă formă, într-o altă vreme și într-un loc desigur netrecut pe hărți, în afara celor ale imaginației.

Cum să te-ncumeți la așa ceva, fără a zice lumea că ai luat pluta pentru a te duce cu ea hăt departe; și dacă ar zice lumea orice, n-are decât să aibă de zis... Pentru că pe **Silvia Bitere** prea puțin o interesează lumea aceasta imediată, degringolată într-atât, încât a o băga în seamă așa cum e, de izbeliște, nu ar putea fi decât o repetabilă greșeală după obiceiul altora.

Ideea grațioasă, superb de năstrușnică, a avut șansa de a se iți doar pentru că a fost cine să o cuprindă cu lungul mersului și de-a latul stăruinței, înainte să-i dea drumul să zboare liberă, înveșmântată într-un limbaj liric aparte; de parcă ar fi fost glonțul pe țeavă și n-ar fi trebuit decât declicul...

Mărturisesc că am apelat la *Wikipedia* mai întâi, să aflu câte ceva din biografia lui *Coraline*, și am dat peste o cu totul altfel de *Alice în Țara Minunilor* a lui Lewis Carroll, însuflețită de Neil Gaiman în 2002; ca să nu mai zic că am vizionat ecranizarea din 2009 în regia lui Henry Selick; asta e, și e bine, ca să o obiectualizez pe *Coraline* din fașă, înainte să mă încumet la parcursul poetic adus mișgalos în pagini de Silvia Bitere.

Așadar, „**De-a Coraline**” să fie !... „totul este un elogiu adus vieții coraline/ ... / de la micul secret nedescifrat în piatră/ până la simpla atingere a degetelor între ele/ mai e un pas până la cunoaștere și e păcat/ e păcat că omul nu știe și nu vede prin el pasărea din metal/ am să caut în tot acest timp o soluție/ prin care să evadăm din lume cu tot cu monștrii noștri/ ... / privește strada asta coraline/ îngustă până la Dumnezeu e plină de sfinți odioși/ deghizați în paparude așteaptă vreo mântuire/ de unde coraline/ din puhoiul de glezne scrântite din ciobul din talpa femeii/ de unde să le dau neavutul/ aștept definiția ca și tine” (**elogiu lui coraline**).

Suflul poetic transcende natural de la stadiul contemporanității dinamice, un fel de analiză arround, menită să

convingă de curajoasa întâmplare, până la asumarea visului ca pe o coajă de realitate. Să-i pui fundă roșie imprevizibilului, să-l faci pasiunea ta de referință și să-i mai și oferi o imagine îndrăzneată, care să redefiniească vechile concepte despre confluența dintre ce este, ce-ar putea fi și ce ar trebui să fie: „aveam tendința să mă revolt/ într-o zi mi-am luat casa

în spinare/ am plecat la drum pur și simplu fără acoperiș/ și drumul șerpuia ca în povești/ ne sprijineam când într-o umbrelă/ când într-un fir de busuioc de care se îndrăgostise/ coraline când se mutase în mine/ ... / atunci ai apărut tu coraline în viața mea/ atât de creponată fără cusur/ ai început să țeși în mine macrameuri/ ai țesut orașe întregi/ am crezut în tine ca în mama/ ai crescut/ de acum încolo vom locui împreună” (**întâlnind-o pe coraline**).

Iar ipostaza caracteristică a lui *Coraline* este reluată cu obstinație de câte ori poeta simte nevoia să o întărească: „coraline croșeta un fel de bluză în ochiuri largi/ și prin ele vedeam marea/ mi-am dorit mereu să pot privi timpul prin mai multe ferestre/ iar plasa lui coraline m-a ajutat să cunosc oameni gri/ atâta material care se irosește în cercuri largi/ ca să ce coraline/ te întreb cinstit draga mea/ ca să îngropăm în cele din urmă amintirea că am existat vreodată/ ... / am vâslit cât de tare am putut/ dincolo de noi/ cerul era limpede ca lacrima ei” (**coraline croșeta în ochiuri largi cerul**). Ce spuneam despre insuficiența realității și implicit despre neacceptarea ei ?; iată-le, deci !

Poți să te încumeți, dar nu poți să reușești pe de-a-ntregul „De-a Coraline”, dacă nu ai câte ceva, și nu chiar orice, „**din amintirile lui coraline**”: „la noapte va începe să ningă/ vom aduce difuzorul lângă fereastră/ știi în pereți există o liniște coraline/ triști uitați între ziduri și multă piatră de var/ ... / de ceva timp mă tot pregătesc să te îngrop/ cum te mai simți ?...”. Și aici, motivele de esență sunt repetabile într-o secvență care nu întârzie să se producă: „puteam să cred orice coraline/ despre ieșirea din noapte prin podul palmei/ sau cu zepelinul din paie direct prin pupilă/ să-ți fac din mână voioasă pa/ ne vedem dincolo de memorie unde nu am înțeles prea bine ce se află// acum dorm așa frumos/ visez că sunt un cearcăn uriaș plin cu iubiri eșuate/ ale tale coraline/ cum/ ale mele sunt încă vii și le iubesc// am auzit că la noapte va ninge/ în sfârșit vom avea și noi coraline/ oamenii noștri de zăpadă” (**acum dorm și pot să cred orice**).

Dificil de crezut, dar poate exista o universalitate a lui *Coraline*, e drept că dincolo de jocul inițiat, dincolo de însăși povestea, „**simpla ei tristețe**” ne dezvăluie până la urmă de unde și până unde nevoia categorică de *Coraline*, tocmai din încăpățânarea lumii de a sta strâmb și de a fi întoarsă pe dos...: „coraline vine din lumea asta naturală/ e ca și tine e ca și mine este în toți/ acum este un suflet care umblă gol/ și atât// asta nu e bine pentru tine coraline// și-am zis că oamenii se pierd/ ca la război draga de tine/ pleacă într-o zi și nu se mai întorc// să nu plângi// este atâta tristețe/ de ce/ o de ce mi-a luat sufletul/ și-a răs de el”.

Să fie „De-a Coraline” un alt mod, inedit, de a concura cu matricile existențialiste deja încetățenite ?; ar fi prea mult – sau prea puțin ?... Cert e că poezia pe care ne-o aduce Silvia Bitere impune, în sine, un alt mod, inedit, de a scrie poezie !

Silvia Bitere De-a dura realitățile; ori sunt serioase, ori altceva...

Oriunde ai fi și oricât ți-ar fi de bine, tot trebuie să admiti că mai există și altfel de dimensiuni, care până de curând nu îți erau chiar la îndemână. Și din al nouălea cer, pe care-l știai, trebuie să ieși pentru a lua o gură de aer proaspăt. Dacă îți asumi frumusețea deopotrivă cu riscul, atunci „**pe calea păpădiilor**” poți încerca până și „**evadarea din timp**”: „... nebunule mă auzi/ să mi te alături în delir// auzeam în galop și-n beznă cum crește cercul/ pata de vin cum să mi se încrusteze cu numele tău în palmă/ ca orbul alergam/ da ca un biet orb/ căutam să văd/ în care zid să te zidesc/ sub care păpădie să-ți dau drumul”.

Nevoia unui timp personal care să relaționeze, dar fără a se circumscrie relativității, ce ușor o poate lua razna spre nebulozitatea deznădejdiilor și desuetudinii, se completează cu nevoia unui spațiu generos, care, dacă nu există, atunci trebuie construit. Iată de ce se poate ajunge până la identificarea cu un altceva miraculos, care să se transpună în forma și conținutul mai aproape de perfect, putând deveni clar obiect de studiu... „eram ca un sâmbure prins de pământ/ când am pus urechea la adăpost să nu aud/ cum cresc/ ... / așa formasem o așezare în mine/ uneori mutul vorbea din scripturi/ atunci îmi duceam din gânduri pe un pod/ departe...” (**singurul prun de pe deal**).

Cu **Silvia Bitere** te întâlnești pentru a te desprinde, fără prea multe formalități, de orice urmă de întâmplare în plan real imediat, subscrii la el „**Gri Kamikaze**” ca la o formulă inedită de meditație, având drept preludiviu un sublim „**divertisment**”: „*afară vremea era de basm/ ușor trasă de sfoară/ sau ca un ciorap de femeie peste chipul unui bărbat fermecător/ în rest fumigenă și confeti// telefonul sună/ este mama/ care mă așteaptă de cinci săptămâni/ într-un zepelin/ să-mi dea vestea cea mare/ că nu mai avem nici un vecin și că tata s-a pierdut prin casă// în regulă îmi achit datoriile/ de mâine mă mut în altă dimensiune*”.

Pentru poetă, imaginea sa contează suficient de mult, încât să aibă un impact direct, nedisimulat, asupra vecinătăților spațiale și temporale, pornind chiar de la cele mai elementare și în același timp familiare accesorii: „cărțile din care ies iepurii ca dintr-un joben/ mă văd ascuțită/ și creioanele toate colorate/ dansează pe masă în ritmuri de salsa/ pentru mine au cap/ în secunda următoare îmi dau viața/ pentru un pahar de vin iscat/ din combinația de roșu purpuriu/ cu gleznele tale juvenile...” (**pildă**).

Într-o „**scurtă plimbare**”, Silvia Bitere manifestă o maturitate a ideilor, care contrastează întrucâtva jocului inițiat obișnuit: „când ieșeau amintiri la iveală/ totul era

ca o risipă de noi/ vremea complice cu uitarea/ un ghiduş de suflu trădător/ se juca de-a prinsă cu iubita mea viață/ da viața îmi era iubită/ și spinii ei prinși de respirație/ ca două valve !// cândva fusesem un mister/ adunam nimicuri de prin lume/ așa am putut să adulmec un firicel de sânge/ din glezna unui om/ iar viața să cred că nu mă știe”. Dacă este vorba despre o teamă de o anumită realitate, sau de un mănunchi de realități încercate până acum, sau doar de comoditatea neacceptării intrinsecului, cert este că decantarea sinelui nu se face nici într-un caz în formele dinainte stabilite, pentru asta existând altceva mult mai profund, visul...

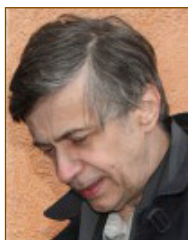
Exact frumusețea stării de visare poate îmbrăca de-a dreptul straie nobiliare, atunci când „ieșeau arcade din mine toate duceau către infinit/ erai tu smulsul din încheieturi/ erai tu oare adunatul meu/ și mult prea fericirea/ nu știai/ în mine cusătura este deasă/ nod marinăresc/ sunt fata lui tata/ și tata navighează...” (**chemarea numelui**); „acolo mă voi găsi într-o liniște deplină/ singură în huruitul unei roți de moară/ când apa trece prin mine smulsă din călcâi/ când orele/ când zilele/ și din dor când mi se lasă vulturii pe umeri ca niște miei la pășunat/ să îngâne din ce a mai rămas prin munți/ am să aleg dealul acela colorat în care dorm gândurile noastre/ mai jos de frunte/ să mă îngroape” (**când liniștea**). Nu neapărat gravă, solemnă, dar vădind o seriozitate extremă, poeta își clădește întâi acea stabilitate de unde mai apoi poate să zburde nestingherită; sau lumea să zburde prin ea, după alte coordonate mai puțin știute, în locul regulilor nemijlocite.

Foarte rar, Silvia Bitere ajunge să apeleze la semnul întrebării, acela indus, de obicei ia direct răspunsurile pe care le filtrează și le nuanțează în diferite feluri; dar vine o vreme când „dacă eliminăm gândul/ totul se transformă într-o pajiște verde/ în nouă pietre roșu galben albastru/ trecea un prinț călare/ dar cum să renunți la gând/ cum să împarți gândul/ marile depărtări să le apropii/ astea sunt secvențe din trecutul unui muritor/ nu ai cum...” (**partitură pentru văz**).

Strania îmbinare între seninătatea jocului și ușoara încruntare în fața existențialității efective e o chestiune de balans, care ajunge din turbulențe să dea în clocot: „ce ploaie îmi bate din geam vremea/ dau fuga până acasă/ pun acoperișul pe bloc...” (**ploaie cu trifoi și pisoi**); „am intrat și am ieșit din peretele ăsta/ din buretele ăsta/ din pianul ăsta/ din cana asta/ din mama și din tata când ei dormeau într-o nucă...” (**micime**).

Dacă este un unghi decis din care să putem fixa respirația demersului poetic al Silviei Bitere, atunci cred că am putea rămâne aici: „este o replică a vântului turbat mirato/ ... / nu dăruiesc priviri clandestine nimănui/ istoria se scrie încet odată cu mersul nostru/ și cel din urmă pas călcat este aripa unui om/ o replică a zborului în care eu cred// încă îl caut pe Dumnezeu/ să mă uimesc că nu port carne pe suflet” (**porro via**). Așadar, nevoia înaripării ține de aceea a zborului, asta parcă știam...; sau: e doar extrapolarea imaginii noastre despre ceea ce este sfânt de frumos ori frumos de sfânt !...

IONEL BOTA

Resurecția la purtător. Poezia lui Marian Barbu

O carte peste măsură de originală sunt aceste *Aproximări soresciene* (Craiova, Editura Sitech, 2012, 132 p.), autorul lor, Marian Barbu, revendicând vraja modelului numai sub aspectul adorațiilor. În realitate avem un op solid și serios, o îmbogățire prin resuscitare tematică a experienței lirice românești. Un stil constituit Sorescu aveam deja, după spusa lui Cornel Regman. Un stil Marian Barbu avem deja, dar autorul acesta, autoexigent și devorat, cumva, de reflexivitate, știe că erezia nu este un exponent al convenționalului, ci o altă stare de lirism, previzibil și de aceea incomod.

În fapt, poemele respiră o stare de fapt, o atitudine grațios-ludică, un dans în biblioteca lumii, fiindcă omul ca parte esențială dintr-un spectacol își camuflează insertiile de vitalitate și mimează vârste și maladii, entuziasme și tăceri dramatice, zgomotul și furia nord-americană, viscolul și carnavalul sudic-fănușian. Marian Barbu este savuros și pitoresc, festiv când trebuie să declame dominația melancoliei, fără prejudecăți când anunță furorile neodecadentismului ca exerciții ciudate de eleganță jucată la ruleta agasantului tupeu: Au început a se înmulți/ Fără îndemnul cuiva/ Momentele când vreau să fug de mine./ Mai corect spus,/ Să mă despart de mine -/ Eu să fiu un altul/ Și să-i atribui lui.../ Ce? (...)" (*Zeul mă sfătuiește*, p. 99-103).

Poetul acesta nu vrea să fie un alt prizonier al biografismului. Dar poetul acesta „conspiră” cu sinele său, incomod orchestrator, la instaurarea comprimată a timpurilor, operând în spațiu duratele unei utopii insolite, patetice, de dinamitare a tuturor convențiilor. Jemanfișismul, aici, e ca un adulter, eul liric seduce și abandonează mimatul model, poema tutelară fiind apoi, cumva, în stare de șoc. Insurgențele în budoarul poeziei dau bine ca într-o prefață academică fără sfârșit. Straturile nostalgiei comunică între ele, fiindcă eul liric e mai ales cronicar sau mai degrabă „notist” și kapellmeister la catedrala cuvintelor secunde, nonplanificate, ritmate empiric până la polemicile cu, vai, mult prea zgomotosul apogeu. Instantaneele sunt înveșmântate, e drept, în frivolități, dar flexibilitatea acestui discurs atât de fortificat la capitolul metaforei de esențializare a exprimat/inexprimatului. Cerebralitatea soresciană e speculativă

aici, dar spectaculosul marianbarbian evocă o altă sensibilitate, emblematică, tânjește cu tenacitate să devină, nu doar brusc dar brutal, o reformă lirică: legând continente și țări: „Femeie,/ Măine-poimâine apropiem veacul,/ Întâi de fruntea mea,/ Apoi, de a ta,/ Dacă nu te-o sări rândul,/ Căci prea ai fost nehotărâtă,/ Când vroiai să-ți numeri anii./ Mi-ai spus că până la 19/ Îi aveai bine chibzuiți,/ Ca într-o legătură de vise./ Iar după aceea, venind în America,/ Ai început să le vezi umbra,/ Care îți ieșea în cale -/ Ba încolo, ba încolo,/ Chiar dacă o trimiteai/ Să te însoțească (...)" (*Poetul are două umbre*, p. 37-39).

Pe drumul glorios-orgoliosului eu, ironia este viscerală precum o credință nouă. Lirismul lui Marian Barbu insistă

pe o bucurie a cunoașterii, pe demitizări și destrucții. Dialectica poemelor are ca fundament perspectivarea spațială, dar măsurabilă, totuși, cu argumentul fictivizării. Umorul, ca formă particulară a acestei poezii are eleganța unui hamal rebel într-o sală cu domni în smoching și dame chicotind politici dâmbovițene și având ca recurs la

metodă bârfa. Eul liric supervizează insolite progresii ale acestor stări experimentale, ca un adagio ludic emisferelor de Magdeburg. Mesajul liric este elaborat ca un program de răzvrătire, de frondă incisivă la purtător: „Avem prea puține verbe de mișcare/ În limba română,/ Domnule Șekspir/ (Îți transcriu numele ca la '48,/ când ai intrat pe poarta graiului nostru,/ încă neaoș pe atunci!)/ Ca să-ți poți încorona pe deplin,/ În mileniul al doilea,/ Viața după moartea ta./ Nu tu budism, nu tu coran,/ Nu tu abracadabra/ La nu știu care religii -/ Bogate în prenumeri/ Și în mileniul al doilea/ În piesele tale. (...)" (*Laudatio*, p. 35-36).

În personalitatea lui Marian Barbu, poetul și intelectualul rasat trăiesc nescindat. Poezia înseamnă cartea de psaltire întocmită mai degrabă ontologic, este confesiunea opțiunii dogmatice, atâta vreme cât eul care scrie știe că toți ne încălzim la lumina aceluiași realism important fiind punctul fiecăruia, de vedere și de plecare, de perspectivă și de extracție reflexivă. Marian Barbu este poet de alonjă vizionară, iar volumele sale de până acum ne oferă destule argumente că autorul lor poate reprezenta un caz interesant în istoria literaturii române postdecembriste.

Faun fericit în parabolă. Despre poezia lui N. Grigore Mărășanu

O carte fundamentând un impresionant elogiu adus miracolului poeziei de a exprima cel mai adevărat ființa fragilă a omului este *Enisala* (București, Editura Albatros, 1980, 80 p.). Demonstrația lui N. Grigore Mărășanu trebuia să fie aceea că lirica nu e doar talent, e vocație și experiență, trăire și suferință, cod sintetizator al vieților noastre de a se defini ca traversare neconținută a unei metafore unice, iubirea. Iar poetul, altminteri un remarcabil scriitor contemporan, psalmodiază atent, deopotrivă melancolic și reflexiv, cu o reverie încifrată în suavi-tăți și în calme proteste anticalofile.

Primul ciclu al cărții este unul întemeietor discursului poetic. *Enisala* reprezintă o secvență debordând, dincolo de sinceritățile abia reprimite, în simbolici de extracție expresionistă. Gesticulația ordonatoare a poetului reține în cercul extazelor desacralizarea ca împlânzire a sentimentalismelor, dar tonusul vag elegiac eliberează acest vector

entelehiat, dragostea jubilație, dragostea evocare, dragostea logos. Eul liric aspiră la un alt spațiu și la un alt timp, al marilor, galante așezări/re-așezări auratice, zonă imaginală și inițiativă. Iubirea arhetip stinge devoțiunile și le transformă în

pacea paradisiacă a devenirii ființei duale în armonia kosmos-ului: „Ești ca o mreană sfântă/ prin fluviul sângeriului,/ lumină, ochi de înger/ sperând într-un pustiu// în care cresc din spuțe/ cireși, meri desfrunziți./ Aud cum sună seve/ prin sânii tăi rodiți// sau fiii noștri limpezi/ la chip și în priviri/ se joacă, miei, pe fruntea/ tăcuților martiri?// Adună lapte-n țâțe/ și ploi peste mijloc/ (0, ispitit mă-ncinge/ un curcubeu de foc)// și fă să-mi nalțe gura/ un imn,

o rugăciune/ că îngerii, femeie,/ din flaut vor să sune!” (*Flaut*, p. 23-24).

Ludicul devoră același spectacol erotic, eul e un faun fericit în parabolă. Sunt repere desprinse din spiritul părții a doua, *Elegii pentru Ana Suz*, denotând un orgoliu blindat în frumusețea expresivă pe care o induce ritmul, mimând epigonic romanța. Patetismul subjugă doar expulzările mimat decadentiste, totul reiterează normele unui tratat despre cum se poate spune/scrie povestea. Nu sunt, desigur, melancoliile unui parnasian, dar și în acest ciclu al volumului dragostea este exponențială. Ca și iremediabilul din noi și din afara noastră:

„Vin să rup fructul iubirii,/ Ana Suz, și să te mântui/ de păcatul tău cât stânca/ de a nu mă fi urmat.// Trenul care mă aduce/ e pustiu și tu îl bântui/ ca un duh din alte spații/ care m-a cutremurat!// Nu știu ce să spun când brațul -/ o aripă se va-ntinde,/ să-ți încurce părul moale,/ tropot lung și cald de ploi.// Va fi o tăcere-adâncă/ și albastră ca de fluviu.../ Un fior ne va străbate/ cât un glonț pe-amândoi!” (*IV*, p. 38).

O secvență interesantă e *Vântul pe patru porți*, ultimul ciclu în care eul suveran recenzează un cod liric savurat în vitalitatea unei tinereți veșnice. Explorările poetului alcătuiesc manifestul unui deștelenitor într-un tărâm miraculos. E radicală, aici, autoexaminarea, idealitatea e ornată cu imaginarul proiectiv, cu onirismul reconvertit al detașărilor de spectacolul profan, al lumii ignare. Un simț special recompune un puzzle al grației, căutarea paradisului poartă un nume, ființa erotizată pervertește inițieri în real, dar eul se răsfață mai ales în solitudinea controlabilă.

Altminteri, N. Grigore Mărășanu este un autor cu personalitate puternică în postbelicul nostru și valoarea integrală a scrisului său face, irevocabil, demonstrația unei experiențe originale în literatura română contemporană.

GEO GALETARU

Ion Căliman sau poezia ca act jubilatîv al ființei

Dacă poezia continuă să-și spună răspicat cuvântul, într-un timp al sarcasmelor disolutive sau al scepticismelor centrifuge, acest lucru se datorează (și) unor poeți ca Ion Căliman. Fidel unor proiecții subiective asupra rostului poeziei (acela de a capta adevărul interior și de a-l elibera într-o formă particulară), Ion Căliman amorsează în poemele sale un mozaic de stări latente, apte să contureze o geografie afectivă pregnantă și coerentă. Atent la structurile și ritmurile unei existențe consumate dincolo de bisturiul percepției comune, în retortele unei interiorități adesea convulsive, poetul își sublimază sentimentele și experiențele, transpunându-le într-o dicțiune calmă și învâluitoare și adăunând în spațiul poemului imagini vibratile, încărcate de fiorul unei solarități caste și integratoare. Fluxul versurilor sale urmează o cadență proprie, un comandament sufletesc ce nu are nimic comun cu amatorismul dezinvolt al unui minimalism de circumstanță ori cu acrobațiile gratuite ale unui postmodernism redundant. Fără insurgențe parazitare sau pitorești, poezia lui Ion Căliman curge firesc într-o albie previzibilă, rămânând credincioasă unei formule lirice constituite în timp, prin acumulări și decantări succesive. Un asemenea tip de poezie este incompatibil cu biografismul clamoros, cu trauma improvizată sau cu descriptivismul arid. Starea de grație a ființei (și, implicit, a poeziei) repudiază tacit vacuitatea dezolantă a trăirilor mimate, valorificând la parametrii cei mai înalți doar autenticitatea disponibilității ontice.

Ion Căliman cultivă o linie care excelează prin transparență și ofensivă a metaforei, printr-un radicalism de bun augur al reveriei poetice. Mecanismul metaforei sale funcționează fără greș, degajând o efervescentă imagistică de calitate și asigurând întregului edificiu poetic stabilitate compozițională și adevărată tematică. Într-un secol hipertehnicizat, în care alienarea este componenta artificializantă a existenței, recurența imaginii poetice este un antidot binevenit. Retractivismului visceral și ostilității unei societăți impenetrabile le este opusă identificarea cu sensul primar și adânc al naturii și vieții, cu vocația mărturisitoare a unui spirit reflexiv și alert. Astfel, dezabuzării și cinismului extrovertit le iau locul elanul spre spațiile evanescente, evocarea unei ancestralități ireductibile și demne și, ca o consecință imperativă, refugiul într-un halou de puritate: „Coboară zăpada / ca un trifoi / al ochiului galben, / de după cearcăn / coboară zăpada în noi... // E atâta lumină / în starea de vis / de parcă-n grădină / a înflorit un cais... // Din ochiul galben / al calului răpus / se retrage ninsoarea / în trifoiul de sus...” (*Ninsoarea de după deal*) sau: „Până umede / -n amurg / cresc silabele / și curg, / zarea lor / în risipire, / câmp de taină / -n ofilire, / le culeg / fără-ncetare / dulci ventuze / de mirare, / de pe pleoapă / până-n cer, / până cad / lujerii-n ger... // Și atunci / crispete pâlpii / le-aburesc / în floarea mâinii / și le-nchină / zării frunții / ca pe-un dar / în ziua nunții, / de la nime / pân' la nime / fragede / de albăstrime / în cristalele / sublimă...” (*Cristale sublime*).

Poezia lui Ion Căliman își extrage seva și motivele dintr-o esențialitate arhaică, decantându-și accentele melopeice într-o sensibilitate de o certă modernitate. O ingenuitate metafizică, subtil filtrată, se aliază, într-un melanj seducător, cu exaltarea unei primordialități robuste. Având vocația originarului, poemele se alimentează din obsesia formelor genuine, a limpidităților volatile, instituind un cult al fervorilor existențiale: „De-ar mai / îngâlbeni / fereastra / de-arama / fructului / căzut, / s-atârne-n / creanga / amintirii / lumina / dulce / de-nceput, / Să curgă / peste / faldul / ocră, / încărunțind / până / la brâu, / să fie / limpede / mirarea / cât / pleoapa-n / tremurul / de râu...” (*Tremur de râu*). O irepresibilă senzualitate a concretului, dar și, paradoxal, o asumare aproape explicită a elanului contemplativ duc la configurarea unei mitologii stenice și, deopotrivă, impregnate de o difuză spiritualitate. Teritoriul poemului este delimitat de vigoarea unei viziuni ce pendulează, simbolic, între teluric și celest, între materialitatea cea mai ardentă și utopia jubilatîvă a gestului impalpabil. Infuzia elementului sacru are efectul unei armonizări necesare, cosmicizând relieful evenimential și împrumutând lumii terestre atributele divinului. În acest fel, ființele și lucrurile par a se sustrge tiraniei perisabilității, depășind fenomenalitatea și năzuind spre absolut: „Cuprind cu osul tubular / minunea stinsă în ierbar, / mi-e grota ochiului himeră / peste verdeața efemeră; // Doar cu genunchiul somnoros / calc curcubeiele pe dos, / cum pe-o răcoare care pleacă / se-aprinde licărul în teacă, // De prin cenușă să adune / altare scufundate-n rune... / Așa în pergamentul stins / stă zarea ta de necuprins...” (*Zare de necuprins*).

Lirica lui Ion Căliman are capacitatea de a absorbi teme esențiale. Viață și moarte, bucurie și resemnare, credință și iluzie, exaltare și recul angoasant sunt reperatele care jalonează această panoramă lirică, marcată de sincopele unei inconvertibile friabilități existențiale: „Cum / cerbii / nelumești / se strâng / la izvoare / căzute / din visare / adulmecând / prăpastie / și crâng / și toaca / galbenă-n / frunzare, / Așa / ne adunăm / și noi / din moși, / tot mai / tăcuți / sub / arătură, / din albi / și tineri / și frumoși / ajungem / flaute / fără gură, / și / ne-aplecăm / înspre / delir / ca-ntr-un / răspăr / de limpezire, / în miezul / unui / zvon / din cimitir, / cu-ntreaga / noastră / alcătuire...” (*Veșmânt de vis*).

Consistența și gravitatea registrului tematic imprimă versurilor o tensiune constantă, radicalizând palierul emoției printr-o subtilă ambiguitate a contrariilor. Miza unui asemenea tip de lirism este conservarea și perpetuarea unui model cultural de sorginte blagiană, capabil să garanteze supraviețuirea miracolului. Sintaxa poetică este dominată de imagini eterice, tentația facilă a abstractizării fiind repudiată în favoarea unui lirism de factură elegiacă. În acest context, ritmul luxuriant al confesiunii face casă bună cu fascinația pentru detalii relevant și expresiv. Dexteritatea de a rima, derivând dintr-o incontestabilă experiență prozodică și conjugată generos cu o gesticulație amplă, asigură frazării poetice o rezonanță și un ritm aparte, într-un discurs patetic și, pe alocuri, exaltat. Jubilația naturistă sau frenezile existențiale sunt, însă, frecvent cenzurate de obsesiile efemerității, și atunci scepticismul autorului atinge registrul liric, dând la iveală tonalități de o indecibilă melancolie: „Surprins / de strigăt / ridicam / iarba de jos, / verdele cântec / plutea alunecos, / proaspăt, / în rouă, / cămașa nouă / a morții, / pe care / o îmbracă / orice iubire, / când decid / sorții... / Mi-e vârsta / de mire, / spun / laurii / sorții, / mi-e galben, / de revărsare, / cum / pe strigăte / pure, / în pragul / porții, se face / înserare...” (*Înserare*).

RAINER MARIA RILKE

DESPRE COPII ȘI COPILĂRIE

COPILĂRIE

S-ar cuveni să cugeți mult doar încercând, despre ceva atâta de pierdut a povesti, ale copilăriei după-amieze lungi, deși n-au revenit – oare de ce? – nicicând.

Încă ne amintim – o ploaie poate, dar nu mai știm ce vrea, ploaia uitată; de re-ntâlniri și treceri mai departe, n-a fost mai plină viața niciodată.

Decât atunci pe când doar întâmplări aveam ce-s pentru lucruri și-animale: trăiam ca omenescul, cu-ale sale, și ne-am umplut de tot de-nfățișări.

Și ca păstorii ne-am însingurat, atât de-mpovărați de depărtare, parcă ne atingea, chema ceva din zare, mai lent decât un fir prelung și nou trecut prin șir de chipuri mișcătoare, în care-acuma rătăcim neîncetat.

BĂIATUL

Aș vrea să fiu și eu dintre acei ce călăresc prin noapte bidivii, cu coame-n vânt și fluturând făclii, în vijelia goanei despletite. Să stau în față, ca într-un barcaz, înalt, parcă-s un steag desfășurat, cu coif de aur, ce întunecat sclipește. După mine înșirați, din beznă făuriți, zece bărbați cu coifuri ca al meu, ce ape face, când străvezii, când negre și opace. Unul, apropiat, deschide cale din goarna care țipă, fulgerând, singurătate neagră insuflând, prin care, ca în vis, gonim la vale. În urmă case îngenunchează-n rugă, de-a curmezișul străzile cotesc, piețele se feresc: le luăm din fugă, și caii ca o ploaie ropotesc.

DINTR-O COPILĂRIE

Ca o comoară-n cameră păstrată umbra în care e băiatul adâncit. Când intră mama, ca în vis, deodată, o sticlă în vitrină a tresărit. Ea de odaie se simțea trădată. O, ești aici?... și-și sărută băiatul. Pianul l-au privit cu teamă grea, căci ea avea un cântec, și-n cântatul acela, el adânc se scufunda.

Stătea tăcut. Privirea-i atârna de mâna cu inele încărcată, ce parcă străbătea un viscol, aplecată, când peste albul clapelor trecea.

PANA DE PĂUN

Măiastra ta alcătuire o îndrăgesc de când eram băiat. Credeam că ești semn de iubire, ce peste-a lacului lucire vin spiriduși să îl răsfire, când toți copiii s-au culcat.

Și fiindcă buna îmi citea ades de varga fermecată, visam că porți în fibra ta ușoară, dar atât de grea de vrăji, puterea din nuia, și te căutam vara toată.

COPILUL

Fără să vrea, ei privesc joaca de copil, îndelungat; el își întoarce rar chipul în devenire, din profil, precum un ceas, deplin, întreg și clar

care începe și la urmă bate. Însă ceilalți, lenți și trudiți de soartă, nici nu mai numără bătăile pe toate și nici nu mai observă cum el poartă,

cum duce tot, mereu, fără-ncetare, chiar și când, în haina cea mică, obosit, se-așează lângă ei ca-n sala de așteptare, pentru sorocul lui ce încă n-a venit.

(CE-I VIAȚA, NU-I NEVOIE A ȘTI)

Ce-i viața, nu-i nevoie a ști, atunci va fi ea sărbătoare. Trăiește-ți fiecare zi, ca un copil ce trece și flori multe îi va dăru, pe drumul lui, oricare boare.

Să le adune, păstrător, copilului nu-i dă prin minte. El le desprinde doar, ușor, din păr, unde s-au prins cu dor, și-ntinde mâna, doritor, spre anii cruzi ce-i stau 'nainte.

COPILĂRIE

Curg ale școlii ore nesfârșite, cu temeri și-așteptări învolburate. O, timp ce trece greu, singurătate... și-afară: străzi răsună și sclipesc și-n piețe largi, fântânile țâșnesc, iar prin grădini cresc lumi nebănuite... și-n haina de copil să treci prin toate cum nimeni n-a trecut și nu va trece – O, timp ciudat ce tainic se petrece, o, grea singurătate.

Și de departe să-i privești pe-acei bărbați, femei; bărbați, bărbați, femei, și pe copii, în altfel de culori trecând; o casă ici, un câine când și când, încrederi, spaime mute amestecând... O, fioruri, fără rost tristeți, o vis, o, nesfârșit abis.

Și să te joci așa: inele, mingi și roată, în parcul care încet-încet pălește, și pe cei mari să îi atingi câteodată, sălbăticit de goană și orbește; dar liniștit, cu pași mărunți, spre seară, ținut de mână strâns, să pleci acasă. O, înțelesuri care-ți scapă iară, O, teamă, o poveri ce-apasă.

Și ore-n șir, să-ngenunchezi la lac cu o corăbioară; să o uiți deodată, căci altele mai mândre valuri fac, mai colorate pânze și se-arată, și doar la fața mică, scufundată, te mai gândești, ce palidă se-ascunde: Copilărie, oglindire tremurată, unde pleci? Unde? Unde?

(Traducere de DAN DĂNILĂ)

ION CĂLIMAN

Bocetul solilocvial. Plânsul și tânguirea pentru sine (II)

Ca fiecare mare prag de trecere, moartea este celebrată printr-un ceremonial care are drept scop marcarea solidarității individului cu ceilalți membri ai comunității din care face parte. Ceremonialul înmormântării transformă moartea dintr-un act individual într-unul care afectează întreaga comunitate. De aceea ea trebuie vestită în sat și împrejurimi prin dangăt de clopot, după cum rezultă din fragmentul de mai jos dintr-un bocet cules de la Ianculescu Veta (din satul Românești, com. Tomești):

*Roagă-te, dragă, te roagă,
Roagă-te de crâsnicu
Să sune cu clopotu.
Să sune clopotu tare,
Să sune din deal în vale,
S-audă și pastă sat,
Ca să știi că ne-ai lăsat.
S-audă și neamurile
Și să vină pân' la tine.*

Înainte de a fi asimilată unui rit al mării treceri, moartea este concepută în mentalitatea populară ca o aventură unică și absolut deschisă. Este un fenomen singular, care apare la sfârșitul vieții și care nu mai trimite spre nimic, doar spre Lumea de Dincolo. Bocetele, deși nu exclud ideea comunicării dintre cele două lumi - Lumea de Aici și Lumea de Dincolo, întrevăd chiar o posibilitate de întoarcere a sufletului mortului (cel mai adesea în vis) și prezintă numeroase elemente în care moartea apare ca o despărțire colectivă:

*Scoală-te, mamă, te scoală,
Că io, maică, am venit,
Că io, maică, -am auzit
Dc dumneata c-ai murit.
Ș-am călcat pe pietricele
Ș-am venit cu mare jele.
C-acuma nc despărțim
Și nu ne mai întâlnim.*

(Bocet cules de la informatoarea Ardelean Domnica, de la Birchiș, jud. Arad).

Cuvintele de „rămas bun”, care sunt rostite în momentul despărțirii, corespund unui gând de nesuportat. Pentru a putea fi acceptată rațional și integrată ritmului existenței zilnice, moartea trebuie îmblânzită prin ceremonial și practici, cât și eufemizată prin cântec. Prin asemenea ritualuri și ceremonii se încearcă, de fapt, o disimulare a morții. Ceremonia permite clipei morții să coexiste familiar cu viața cotidiană.

Bocitul este o practică în care (prin care) se permite individului să-și manifeste supărarea, părerea de rău, deznădejdea, dar și reglementează manifestarea ei la cei care,

potrivit tradiției, ar fi trebuit să aibă astfel de reacții. În acest sens, Constantin Brăiloiu definea bocirea morților drept un „act tradițional și obligatoriu de bună-cuviință” (în Constantin Brăiloiu, *Despre bocetul de la Drăguș, județul Făgăraș*, în *Opere*, V, Ed. Muzicală, București, 1981, p. 123). În majoritatea cazurilor, îndeplinirea datoriei față de mort se îmbină cu manifestarea cvasi-spontană a durerii celui ce bocește. Reamintim că în zona cercetată de noi nu am întâlnit fenomenul „bocitului cu plată”, „remunerarea” grupului de bocitoare constând în: colac, lumânare, prosop / batistă, cele consfințite de tradiție, niciodată în bani.

Din câte am constatat, bocetele îndeplinesc două categorii mari de funcții: una convențională, prin care, cum susține Constantin Brăiloiu, se aduce „un omagiu necesar defunctului” (op. cit, p. 129), cât și una de natură subiectivă, cu funcție catartică. În încercarea de față, acest din urmă înțeles ne va reține atenția în mod deosebit.

Din această perspectivă, ceea ce ni se pare esențial este că mesajul bocetului nu este unul informativ, cât mai ales unul expresiv. El exprimă caldă afecțiune (durerea, suferința, tristețea) a bocitoarei / bocitoarelor și înfățișează moartea ca pe un superlativ al durerii, al pierderii.

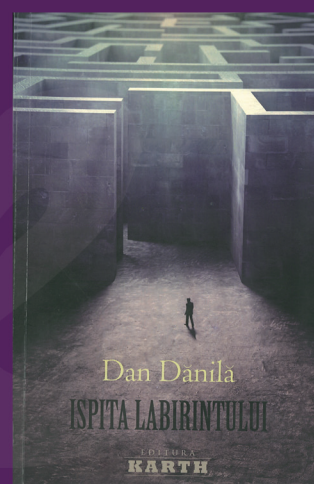
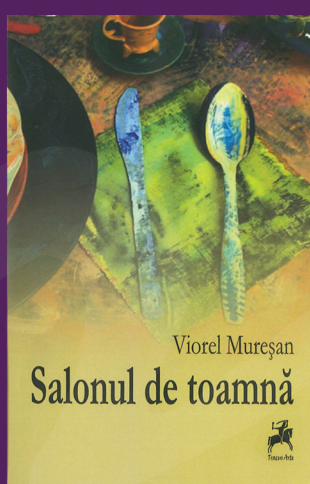
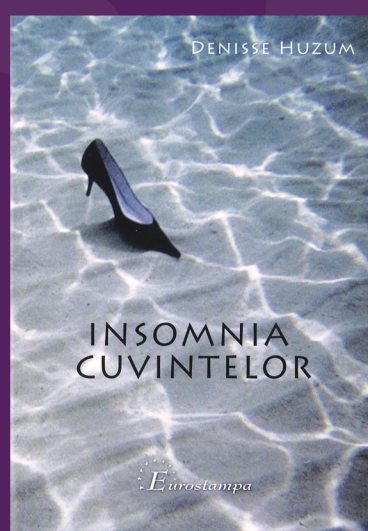
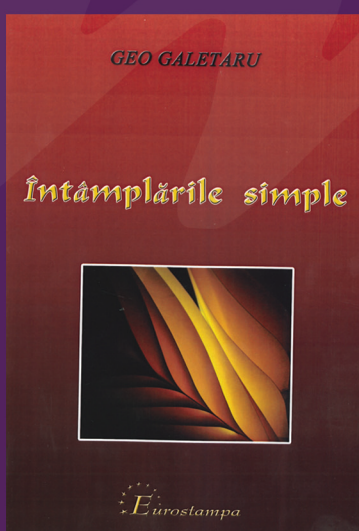
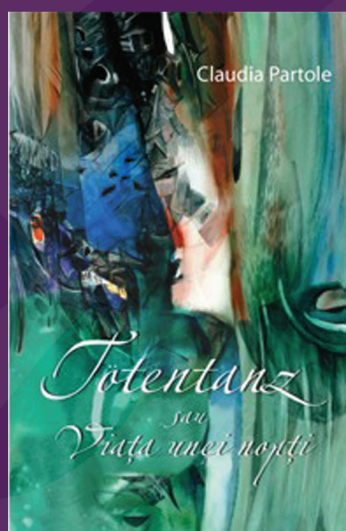
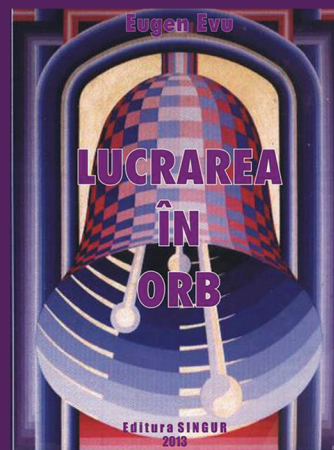
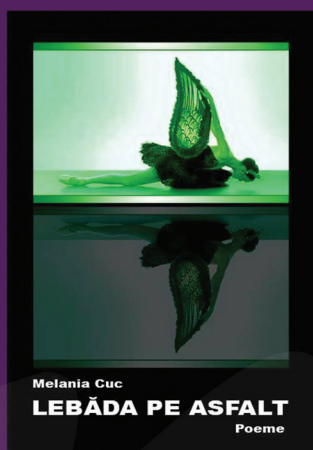
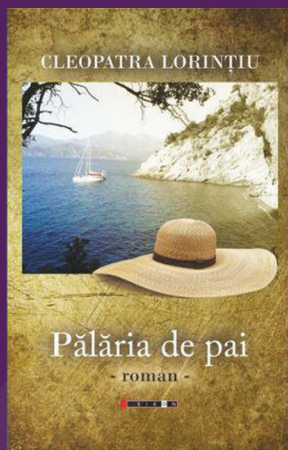
În general, conținutul bocetelor este stereotip, în primul rând pentru că elementele lor tematice sunt virtual aceleași. Astfel, deși în cazul bocetului, comparativ cu alte specii ale poeziei populare, gradul de improvizație este relativ mare, inovația, în adevăratul sens al cuvântului, aproape că nu este cu putință. Desigur, ca specie cu un înalt rost confesiv, bocetul permite individului să-și manifeste gama de sentimente (durerea, tristețea), dar, în fond, este strict reglementat felul în care supărarea (disperarea) poate fi exteriorizată. Ba chiar și conținutul bocetului este determinat de tradiție, nu numai formulele (stereotipiile) distinctive.

Atunci când „se cântă” după mort, bocitoarea (bocitoarele) nu reproduce un text pietrificat, dar improvizația sa se reduce la selecția pe care o operează instantaneu și creator din mulțimea de informații codificate pe care le deține, combinând în mod diferit (original) diverse motive specifice și chiar infrastructuri. Aceasta în funcție de anumiți parametri, care, în opinia lui Ovidiu Bîrlea (vezi Cântecul ritual funebre din ținutul pădurenilor - Hunedoara, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei” pe anii 1968-1970, Cluj-Napoca, 1971) pot fi: gradul de rudenie cu decedatul, starea socială a defunctului, vârsta acestuia, condițiile concrete ale decesului etc. La rândul său, actul performării este coordonat de modelele tradiționale de comportare, ceea ce face ca mesajul bocetului să nu rămână criptic, în ciuda cvasi-redundanței sale semantice. Grație circulației creației folclorice, deci grație tradiției, ceilalți membri ai comunității cunosc tehnica bocitului și îi înțeleg limbajul. De aceea, bocetul chiar poate fi înțeles ca un semn (moment) distinctiv dintr-un ritual al reamintirii în comun (colective). În plus, situația reală (concretă) în care este performat bocetul și comportamentul non-verbal al bocitoarei/bocitoarelor (gesturi, oftaturi, strigăte, lacrimi, suspine, izbucniri în plâns) pot fi elemente care oferă o explicație clară a ceea ce conține bocetul, fără a mai fi nevoie de nuanțe textuale subtile.

(Va urma)

Vitrina literară

Redactor-șef: Geo Galetaru
Redactor-șef adjunct: Alexandru Moraru
Secretar general de redacție: Silvia Bitere
E-mail: geogaletaru@yahoo.com